

**Dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev za
odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja
na životnu sredinu**

Naziv Projekta: Nabavka i instalacija opreme u cilju efikasnijeg funkcionisanja prerade mesa

Odgovorna osoba: D.O.O. Kaljević, Žabljak
E-mail: neso.kaljevic@gmail.com
Tel: +38267047680
PIB: 02851792

Kontakt osoba: Nebojša Kaljević
E-mail: neso.kaljevic@gmail.com
Tel: +38267047680

Sadržaj

1. Opšte informacije	3
2. Opis lokacije	4
a) Postojeće korišćenje zemljišta.....	5
b) Relativni obim, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa	7
c) apsorpcioni kapacitet prirodne sredine	22
3. Karakteristike projekta	24
a) Opis fizičkih karakteristika projekta	24
b) Veličina projekta	24
c) Moguće kumuliranje sa efektima drugih projekata	30
d) Korišćenje prirodnih resursa i energije	30
e) Stvaranje otpada i tehnologija tretiranja otpada	30
f) Zagađivanje i štetno djelovanje	31
g) Rizik nastanka udesa	31
h) Rizici za ljudsko zdravlje.....	32
4. Vrste i karakteristike mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu	33
a) Veličina i prostorni obuhvat uticaja projekta	33
b) Priroda uticaja projekta.....	34
c) Prekogranična priroda uticaja	34
d) Jačina i složenost uticaja.....	34
e) Vjerovatnoća uticaja	34
f) Očekivani nastanak, trajanje, učestalost i vjerovatnoća ponavljanja uticaja	34
g) Kumulativni uticaj sa uticajima drugih projekata	34
h) Mogućnosti efektinog smanjivanja uticaja.....	34
5. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu	35
a) Očekivane zagađujuće materije	35
b) Korišćenja prirodnih resursa.....	36
6. Mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja.....	37
a) Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima	37
b) Mjere koje se preduzimaju u slučaju udesa ili velikih nesreća.....	37
c) Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine.....	37
d) Druge mjere koje mogu uticati na sprječavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu	39
7. Izvori podataka.....	39
Prilozi	40

1. Opšte informacije

Naziv Projekta: Nabavka i instalacija opreme u cilju efikasnijeg funkcionisanja postojeće prerade mesa

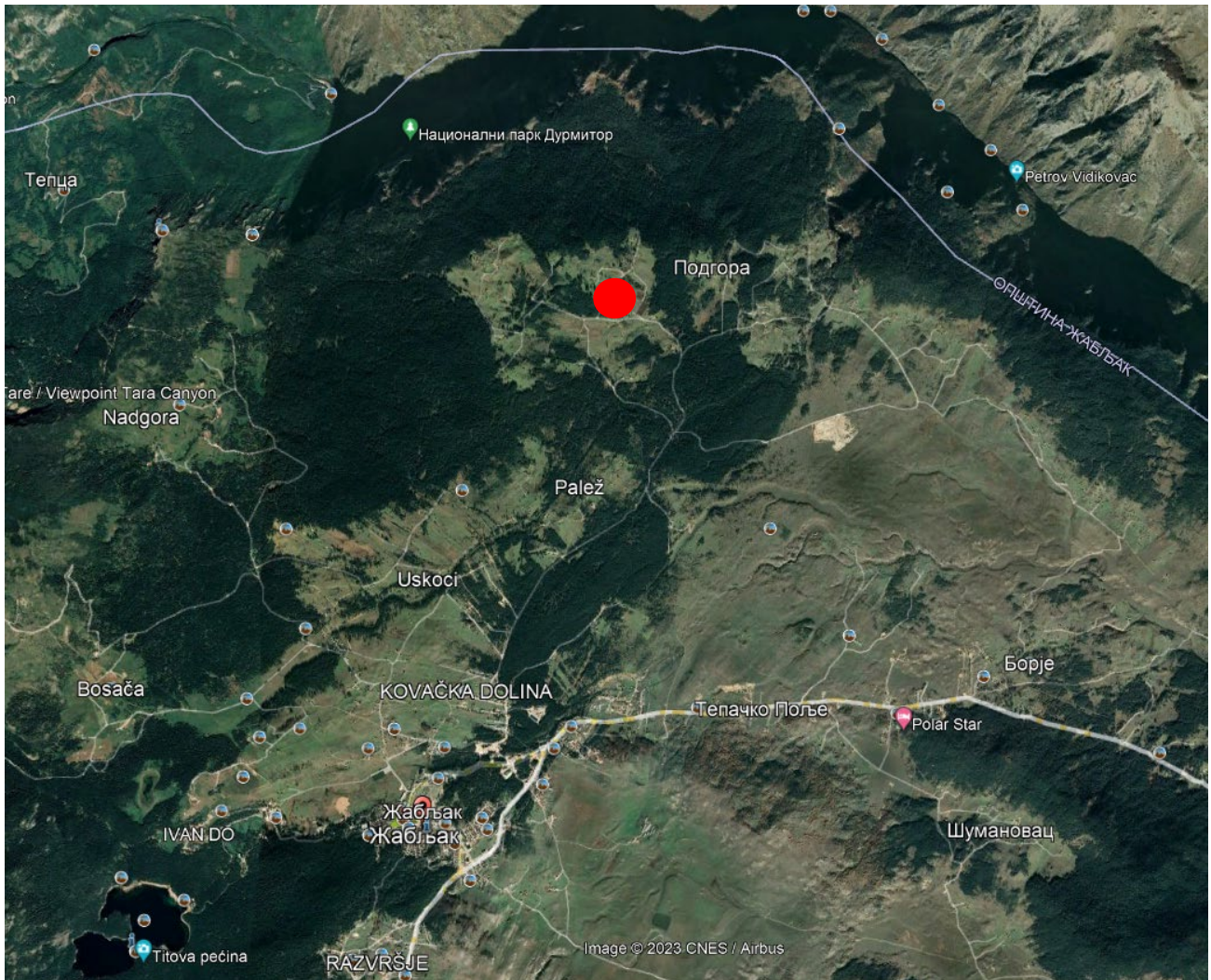
Nosilac Projekta: D.O.O. Kaljević, Žabljak
E-mail: neso.kaljevic@gmail.com
Tel: +38267047680
PIB: 02851792

Odgovorna osoba: Nebojša Kaljević
E-mail: neso.kaljevic@gmail.com
Tel: +38267047680

2. Opis lokacije

Predmetni projekat je predviđen u Opštini Žabljak, u mjestu Podgora.

Širi satelitski prikaz lokacije je dat na slici 2.1., a bliži prikaz lokacije je dat na slici 2.2.

Slika 2.1. Širi prikaz lokacije (●)

Slika 2.2. Bliži prikaz lokacije

Lokacija projekta se nalazi u seoskoj sredini.

Kolski pristup lokaciji je ostvaren preko lokalnog puta.

Na predmetnoj lokaciji su izvedeni objekti Nosioca projekta.

U bližem okruženju projekta nema stambenih ili poslovnih objekata. U širem okruženju projektne lokacije se nalaze individualni stambeni objekti. Najbliži stambeni objekat je udaljen oko 200m od lokacije na kojoj su planirane projektne aktivnosti.

Na predmetnoj lokaciji nema močvarnih i šumskih djelova.

U blizini projekta nema površinskih tokova.

a) Postojeće korišćenje zemljišta

Na lokaciji predmetnog projekta Nosioc projekta se bavi klanjem i preradom mesa.

Za ove aktivnosti su u ranijem periodu izgrađeni odgovarajući objekti koji nijesu predmet ove Dokumentacije za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu.

Predmetne djelatnosti se obavljaju na osnovu odgovarajuće dozvole izdate od nadležnog organa (vidjeti Prilog).

Slika 2.3. Izgled izvedenog objekta u kojem će se realizovati projekat

Slika 2.4. Unutrašnjost objekta

Projektna lokacija se nalazi u okviru Prostorno urbanističkog plana Žabljaka.

Projekat se predviđa u području koje je slabo naseljeno.

Projekat se realizuje u području koje nije prepoznato sa stanovišta istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

Projektna investicija se realizuje se u izgrađenim objektima koji se nalaze na katastarskim parcelama 257 i 258 KO Borje II, Žabljak.

Prikaz katastarskih parcela projekta je dat na sledećoj slici.

Slika 2.5. Prikaz katastarskih parcela

b) Relativni obim, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa

Područje projekta je u seoskoj sredini. Obim, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa je uglavnom određen lokacijom koja ima prirodni karakter sa uticajem antropogenog djelovanja.

Pedološke karakteristike

Zemljište šireg prostora je formirano na osnovu pedogenetskih činilaca, a najviše pod uticajem geološke podloge, reljefa, klime i vegetacije, što je uslovilo pojavu različitih tipova zemljišta po tipovima, osobinama i svojstvima. Najveći dio područja nalazi se pod lesiviranim smeđim i humusnim kiselim zemljištima. Zemljišta šireg prostora se u osnovi možemo svrstati u dvije grupe: crnice (buavice) na krečnjacima i krečnjačkim drobinama; smeđa zemljišta na silikatnim podlogama i mješavini silikata i krečnjaka.

Slika 2.6. Izvod iz pedološke karte

Lokacija projekta je na rendzini na tvrdim karbonatima (buavica) vrlo plitka i plitka (izvor: Pedološka karta Crne Gore, 1:50000, Zavod za unapređivanje poljoprivrede Titograda, 1966.g.).

Geološka građa terena

Šire područje istraživanja izgrađuju glacijalni (gl) sedimenti kvartara koji su nataloženi preko karbonatnih sedimenata jurske starosti (J₃).

Glacijalni sedimenti odnosno morene široko su rasprostranjene na Jezerskoj visoravni i u samom gradu. Prosječna debljina nanosa je od 20 do 30m. Generalno, predstavljeni su šljunkovima i pijeskovima te blokovima stijena različite veličine. Glinovita komponenta je prisutna u promjenljivom, uglavnom malom procentu. Mjestimično je ovakav nanos vezan karbonatnim vezivom u konglomerate. Podloga morenskog nanosa je izgrađena od slojevitih, bankovitih i masivnih krečnjaka. Izdanci ovih sedimenata su vidljivi na samoj lokaciji, pogotovo u gornjem dijelu.

U tektonskom pogledu područje istraživanja pripada Durmitorskoj tektonskoj jedinici. U ovu jedinicu inače spada kompletno područje Sinjajevine, Durmitora, dobar dio Jezerske visoravni i dio rijeke Tare sa okolinom.

Hidrogeološka svojstva terena

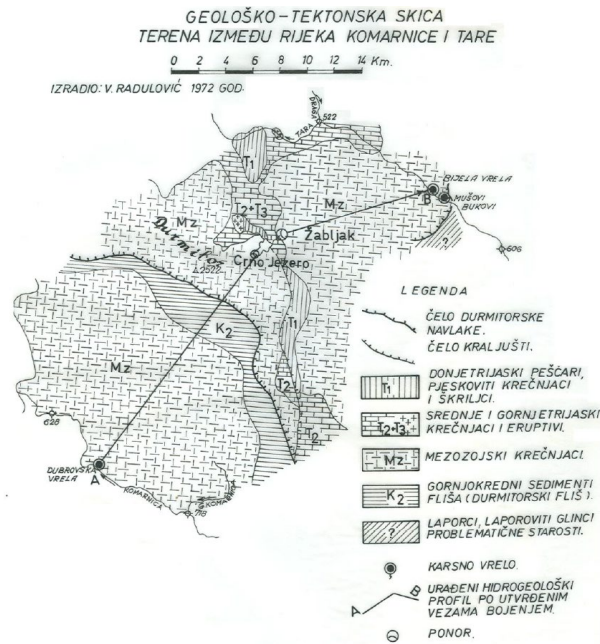
Hidrogeološka svojstva terena su prevashodno u funkciji litološkog sastava i sklopa terena. Mogu se izdvojiti uglavnom slabo do dobro propusne stijene i kompleksi, različite poroznosti.

Slabo do dobro propusne stijene intergranularne poroznosti i kvartarne starosti predstavljene su morenama. Propusnost zavisi od procenta glinovite komponente i stepena cementacije ali se uglavnom radi o dobro propusnim sedimentima.

Dobro propusne stijene pukotinsko-kaverozne poroznosti predstavljene su krečnjacima koji su u podlozi. U sklopu terena imaju funkciju kolektora sprovodnika. U ovim sedimentima vjerovatno postoji razbijena karstna izdan na većoj dubini.

Hidrogeološke karakteristike šireg područja uslovljene su specifičnim geološko-tektonskim uslovima terena i složenim hidrološkim uslovima. Naime, radi se o zaravni (oko 1400-1450mm) sa dominantnim hidrografskim objektom - Crnim jezerom, koje ujedno predstavlja vododjelnicu dva sliva, sliva rijeke Tare i sliva rijeke Pive.

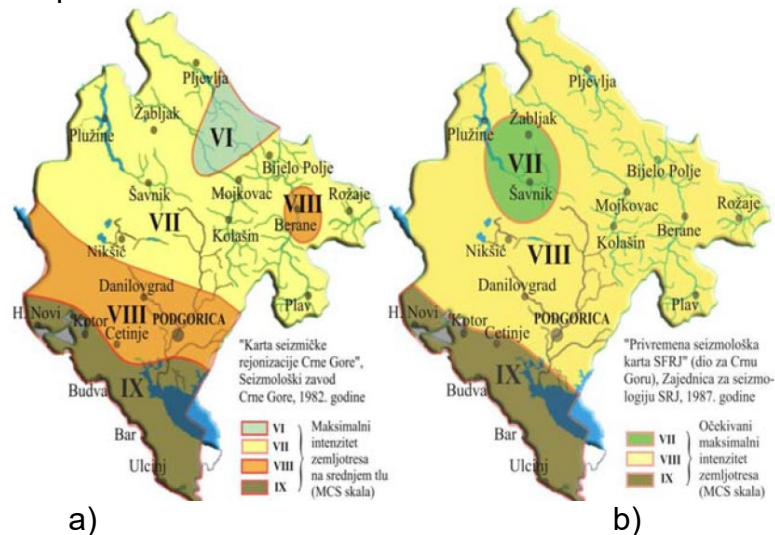
Karstnu izdan Žabljačke zaravni karakteriše isticanje izdanskih voda duboko ispod površine terena, u zoni karstnih vrela duž kanjona vodotoka Pive i Tare, gdje je dubina do podzemne vode preko 500 metara.

Slika 2.7. Geološko-tektonska skica terena između rijeka Komarnice i Tare

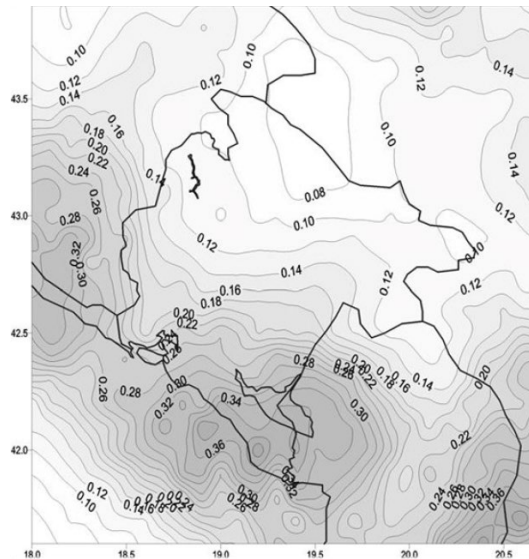
Seizmičnost terena

Prema Karti seizmičke mikrorejonezicije urbanog područja Žabljaka posmatrano područje pripada seizmogeološkoj zoni B2 koja obuhvata terene izgrađene od kvartarnih sedimenata, debljine od 10 do 50m. Za pomenutu zonu B2 očekuje se maksimalni intezitet dejstva zemljotresa od VIII stepeni MCS skale.

Slika 2.8. Karte očekivanih maksimalnih intenziteta zemljotresa: a) Karta seizmičke rejonizacije teritorije Crne Gore, 1982.; b) Privremena seizmološka karta SFRJ (dio za Crnu Goru), 1987.

Na karti seizmičkog hazarda data su očekivana maksimalna horizontalna ubrzanja na osnovnoj stijeni (u djelovima sile teže) za teritoriju Crne Gore u okviru povratnog perioda vremena od 475 godina (prema Evrokod-u 8). Vrijednost ubzanja na području projekta kreće se u intervalu od 0.24-0.28 g.

Slika 2.9. Karta seizmičkog hazarda Crne Gore

Podaci o izvorištu vodosnabdijevanja i osnovne hidrološke karakteristike

Postojeća izvorišta koja se koriste za vodosnabdijevanje Žabljaka i okolnih naselja su (izvor: Lokalni akcioni plan za biodiverzitet Opštine Žabljak, 2011.g.):

- izvor Oko, koje se prihranjuje iz Zminjeg jezera, minimalne izdašnosti oko 7 l/s odnosno maksimalna oko 40 l/s;
- eksploatacioni bunari u aluvijonu Mlinskog potoka minimalne izdašnosti 15-17 l/s;
- izvorište u Poščenskom katunu, u zaleđu Modrog jezera, minimalne izdašnosti oko 3 l/s.

Ukupno raspoložive količine svih izvorišta uključenih u vodovodni sistem Žabljaka kreću se u granicama od 25 - 35 l/s. Ukoliko se imaju u vidu gubici u mreži koji su značajni, već sada nedostajuće količine za Žabljak i okolna naselja iznose preko 20 l/s.

Područje Njegovuđe snabdijeva se odvojenim vodovodom sa karstnih izvora Rosatovac i Oko, čija je minimalna izdašnost 3 - 4 l/s.

Na širem prostoru Jezerske visoravni, Durmitora i Sinjavine (na području Šaranaca) postoji niz većih i manjih izvora. Najznačajnije izvorište je Bukovičko vrelo (Qmin oko 60 l/s) koje se nalazi na teritoriji Opštine Šavnik, oko 11 km južno od Žabljaka, na koti 1350 mnm. Ovo vrelo najvećim dijelom drenira karstni planinski prostor Ivica - jugoistočnog ogranka Durmitora.

Na prostoru Jezera u okviru teritorije Opštine Žabljak najznačajnija su izvorišta u prostoru Modrog i Valovitog jezera, koja se javljaju na kontaktu propustnih i vodonepropustnih flišnih stijena (dio ovih voda je kaptiran i služi za vodosnabdijevanje sela ispod Durmitora i Novakovića). Kontaktnog tipa su i izvori na području Pašine vode i Virka, kao i manji izvori u predjelu Mlinskog potoka, Tepaca i Šaranaca. U okviru terena izgrađenih od glacijalnih (morenskih) i glaciofluvijalnih sedimenata najznačajniji su izvori "Rosatovac" i "Oko" u Njegovuđi i "Srndanjica" ispod sela Novakovića.

Masiv Durmitora sa razvijenom gustom hidrografskom mrežom i brojnim jezerima i visokim godišnjim padavinama, trebalo bi da bude bogat u vodama i izvorima. Međutim, površinska i dubinska karstifikacija na pretežnom dijelu prostora i postojanje tri duboko usječena kanjona Tare, Sušice i Pive, doveli su do izražene bezvodnosti na većem dijelu ovih terena. Padavine najvećim dijelom poniru tamo gdje padnu. Zato na Durmitoru nema jačih vrela i

postoje samo manji izvori tamo gdje su se lokalno stekli povoljni hidrogeološki uslovi (vododrživ sloj i sl.).

U najvišoj zoni Nacionalnog parka, iznad 1700m^{nmv}, najmanja je koncentracija, a i izdašnost stalnih i povremenih izvora. Ovu zonu karakteriše i manji broj jezera, bara i lokava. U pojasu između 1300 i 1700m^{nmv} broj stalnih i povremenih izvora i vrela, kao i stalnih i povremenih jezera, bara i lokava je daleko veći. Izvori i vrela pojavljuju se na obodu valova, a naročito na istočnom, jugoistočnom i južnom obodu Durmitora u pojasu morenskih naslaga (izvor: PPPN NP Durmitor).

Preko vrela i izvora drenira se najveći dio voda Durmitora, površi Jezera i Sinjajevine.

Izvori, vrela, pišteline i estavele- na prostoru Nacionalnog parka "Durmitor" evidentirano je više stotina ovih hidrografskih objekata, od kojih više desetina ima minimalnu izdašnost veću od 100 l/sec. Po svojoj funkciji, u značajnije spadaju oni koji svojim vodama prihranjuju brojna jezera, bare i lokve, kao i oni koji služe za vodosnabdijevanje stanovništva i za pojenje stoke.

Pišteline (pišteti, pištaline) su mjesta gdje voda u vrlo malim količinama izvire na dnu uvala i dolina. Imaju značaj što je na tim mjestima u ljetnjem periodu trava vrlo bujna, naročito kod onih koje u to vrijeme presušuju, pa zemljište nije zamočvareno i moguće je košenje trave. Često su pišteline, uz izvjesne hidrotehničke radove koji su na njima izvedeni, jedini izvori iz kojih se snabdijeva stanovništvo kraških prostora.

Na obodu i dnu Crnog jezera (Malog) su hidrografski objekti koji u vlažnom dijelu godine funkcionišu kao izvori, a u sušnom kao ponori, što znači da su oni estavele.

Povremeni vodotoci - ovu grupu hidrografskih objekata čine potoci i rijeke. Povremeni vodotoci se javljaju u vrijeme kiša i otapanja snijega. Oni na strmijim stranama imaju bujični karakter i imaju veliku energiju na svom kratkom toku do poniranja. Najvažniji povremeni vodotoci su: Otoka (Žabljak, Žabljačka rijeka, Jezerštica, Jezerska rijeka) kojom otiče Crno jezero u vrijeme hidrološkog maksimuma i koja ponire u brojne ponore u svom koritu. Najvažniji ponori su ponori u Žabljaku i Klještina, nizvodnije od Žabljaka.

Stalna i povremena jezera, bare i lokve- jezera Durmitora su hidrografski element za prepoznavanje ove planine i jedan od najvažnijih obilježja NP Durmitor. Durmitorska jezera i jezera Sinjajevine po porijeklu su poligenetska, što znači da su na njihov nastanak uticali geološka građa, procesi glacijacije, fluvijalne i karstne erozije. Osnovna karakteristika im je da imaju vrlo složen vodni režim, zbog čega im nivo vode oscilira, a najveći broj je u fazi odumiranja, koja se odvija kroz procese smanjenja vodnog bilansa, zatravljanja, pa i zasipanja. Jedan broj jezera, bara i lokvi su na ovaj način pretvoreni u tresave.

Crno jezero, nalazi se na 1.422m^{nm}, površine 516000m², najveće je jezero Durmitora. Dugo je 1.155m, a široko do 810. Sastoji se od Velikog, dubine 24,5m i Malog Crnog jezera čija je dubina 49,1m. Crno jezero harni vodom Mlinski potok i vrela Čelina, Točak i mnogo manjih izvora u vrijeme otapanja snijega. Po dnu Malog jezera su ponori koji gutaju vodu, a podzemnim hidrološkom vezom povezani su sa Dubrovskim vrelima u kanjonu Komarnice. Barno jezero je biološki rezervat, nalazi se na 1.489m^{nm}, površine je 1500m²(srednji vodostaj), male je dubine, do 1m.

Prikaz klimatskih karakteristika

Žabljački kraj se nalazi u zoni planinskog kontinentalnog klimatskog pojasa.

Razudeni reljef i nadmorska visina bitno utiču na klimu durmitorskog kraja. Do 1.200 metara nadmorske visine prevladjuje subplaninska, a iznad alpska klima. Zime su duge i hladne, ljeta relativno kratka i svježija, a jeseni toplije od proljeća. Srednja godišnja temperatura

kreće se između dva i osam stepeni Celzijusa. Za zimski turizam značajne su klimatske inverzije - spuštanje hladnog vazduha u niže predjele i riječne doline, dok se sunčano vrijeme i topao vazduh zadržava u višim, planinskim.

Na osnovu temperature vazduha i količine padavina može se utvrditi uticaj savremene klime na kraški proces i krašku morfologiju Durmitora. Supodinu planine karakteriše hladna planinska klima, jer četiri mjeseca godišnje imaju negativnu srednje mjesečnu temperaturu vazduha. U tom dijelu planine srednja godišnja temperatura vazduha od početka 60-ih godina pokazuje trend opadanja, da bi krajem sedamdesetih dostigla najnižu vrednost. Od početka osamdesetih godina započinje trend izrazitog porasta srednje godišnje temperature vazduha. U višim dijelovima Durmitora broj mjeseci sa srednje negativnom temperaturom statistički raste, te se njihov broj izjednačava sa mjesecima koji imaju pozitivne temperature. Samo nešto malo iznad najviših vrhova planine (oko 2700mnnv) statistički se očekuje negativna srednja godišnja temperatura vazduha. Lokalni uslovi, diseciranost reljefa, pravac pružanja kanjonskih dolina i grebena u odnosu na pravac kretanja vlažnih vazdušnih masa, određuju količinu padavina u njegov prirodni razmeštaj. Godišnja količina padavina kreće se od 1400 do 1600mm u obodnim dijelovima planine, pa sve do 2600mm u najvišim dijelovima. Ne postoje izrazito vlažni ni izrazito suvi periodi u godini, mada pojedini zimski mjeseci imaju i do 50% više padavina nego neki ljetnji. Sem najnižih, obodnih, dijelova u kojima se više padavina izluči u mjesecima sa pozitivnom temperaturom, na ostalim visinama je obrnut slučaj. Na visinama preko 2000 m.n.v. samo se 1/5 padavina izluči u vegetativnom periodu (srednje mjesečna temperatura vazduha viša od 7°C). Godišnja količina padavina se u periodu 1958-1993. godine kolebala u rasponu od +10, do -10%.

Naselje Žabljak neznatno osjeća primorski klimatski uticaj i uglavnom ima umjereno - kontinentalne klimatske odlike, modificirane reljefom koji klimu planinske okoline Žabljaka čini kontinentalno-planinskom i subplaninskom.

Vazduh

Program praćenja stanja životne sredine u Crnoj Gori sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine.

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha („Sl. list CG“, br. 044/10, 013/11, 064/18), teritorija Crne Gore podijeljena je tri zone, koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija, na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Opština Žabljak pripada Sjevernoj zoni kvaliteta vazduha.

Sistematska mjerenja imisionih koncentracija zagađujućih materija u vazduhu na području Opštine Žabljak nijesu vršena.

Lokalno zagađenje potiče u najvećoj mjeri od grijanja bilo privrednih i javnih objekata, domaćinstava i smještajnih objekata. Drugi izvor zagađenja vazduha je saobraćaj. On je najdinamičniji u ljetnjoj sezoni. Nepovoljni efekti mogu se osjetiti na malom prostoru, uz frekventne saobraćajnice u relativno kratkim periodima i nepovoljnim meteo uslovima.

Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

Vegetacija

Vegetacija Durmitora je veoma složena i raznovrsna: čine je 153 biljne zajednice svrstane u 55 sveza, 31 red i 20 vegetacijskih klasa, što predstavlja oko 60% vegetacijskog bogatstva Crne Gore. Prema tome, na vertikalnom profilu od približno 2000 m, pravilno se smjenjuje čitav niz vegetacijskih pojaseva koji se u najširem smislu mogu uključiti u pet od sedam osnovnih vegetacijskih zona koje su prisutne na području čitave jugoistočne Evrope. Praktično, svi klimazonalni oblici vegetacije, izuzev vječnozelenih tvrdolisnih mediteranskih šuma s jedne, i kontinentalnih termofilnih listopadnih šuma, šumostepa i stepa, s druge strane, prisutni su na području Durmitora.

Dosadašnjim istraživanjima flore Durmitora i okolnih kanjona utvrđeno je prisustvo od 1516 vrsta vaskularnih biljaka, a po procjenama na Durmitoru raste između 1600 i 1700 vrsta (samo je na teritoriji NP Durmitor registrovano preko 1300 taksona, od čega 122 biljke imaju različite rangove endemizma). Od ukupnog broja zabilježenih biljaka, oko 900 vrsta sačinjava visokoplaninsku floru ovog masiva, odnosno vaskularnu floru koja nastanjuje zone iznad 1500 metara nadmorske visine. Durmitor predstavlja i značajan refugijalni centar visokoplaninske flore. Posebnu vrijednost genofonda vaskularne flore Durmitora, čine relikti, biljke velike starosti i ostaci nekadašnje široko rasprostranjene flore. Oni su na Durmitoru rasprostranjeni sporadično na specifičnim staništima u tzv. refugijumima, i to prije svega u dubokim kanjonskim dolinama Tare, Pive i Komarnice, ali i na najvišim planinskim vrhovima i cirkovima (na Durmitoru je konstatovano oko 40 vrsta koje se mogu smatrati glacijalnim reliktima).

Zbog ovih, i brojnih drugih prirodnih odlika, Durmitor sa kanjonom Tare svrstan je u crnogorsku mrežu IPA područja iz razloga što ovdje raste 40 taksona sa "A liste" i time značajno prednjači nad svim ostalim sajtovim. Inače, ovo područje zadovoljava i druga dva kriterijuma (B i C) na osnovu kojih se neko područje proglašava za IPA (Important Plant Areas).

- Kriterijum A - prisustvo populacije/a jedne ili više vrsta koje su od globalnog ili evropskog značaja za zaštitu.
- Kriterijum B - lokalitet sadrži izuzetno bogatu floru na Evropskom nivou u odnosu na biogeografsku zonu u kojoj se nalazi.
- Kriterijum C - lokalitet je izraziti primjer staništa od globalnog ili evropskog značaja za zaštitu ili botaniku.

KRITERIJUM A - vrste: *Acer intermedium*, *Adenophora lilifolia*, *Amphoricarpos neumayeri*, *Aquilegia grata*, *Artemisia petrosa* ssp. *eriantha* *Asperula wettsteini*, *Biscutella laevigata* subsp. *Montenegrina*, *Buxbaumia viridis*, *Campanula abietina*, *Campanula patula* ssp. *abietina*, *Campanula hercegovina*, *Centaurea incompta*, *Cerastium dinaricum*, *Cypripedium calceolus*, *Daphne malyana*, *Dicranum viride*, *Edraianthus glisicii*, *Eryngium alpinum*, *Euphorbia montenegrina*, *Euphorbia pancicii*, *Fritillaria Montana*, *Gentiana levicalyx*, *Gentiana lutea* ssp. *Symphyandra*, *Gomphus clavatus*, *Lathyrus binatus*, *Melampyrum doerfleri*, *Micromeria croatica*, *Neckera pennata*, *Pinguicula balcanica*, *Pinus heldreichii*, *Protoedraianthus tarae*, *Prunus cocomilia*, *Phylloporus pelletieri* *Senecio thapsoides* subsp. *visianianus*, *Valeriana pancicii*, *Verbascum durmitoreum*, *Verbascum Nicolai*, *Vicia montenegrina*, *Viola orphanidis* subsp. *Nicolai*, *Viola speciosa*.

Fitogeografska struktura flore Durmitora izuzetno je složena, sve vrste flore Durmitora svrstane su u 83 florna elementa odnosno 5 grupa (Stevanović, 1996.):

- biljke sjevernih predjela (arktičko-alpijske i borealno-subborealne vrste);
- biljke alpskog tipa rasprostranjenja (srednje-južno-evropsko- planinske i evroazijsko planinske vrste);
- južno-evropsko planinske ili oromediteranske vrste;
- srednjeevropske vrste i
- vrste mediteransko-submediteranskog rasprostranjenja.

Endemični rodovi i vrste

Poseban značaj flori daju endemični rodovi - na području Durmitora su rasprostranjena 4 endemična roda (*Amphoricarpus*, *Pancicia*, *Petteria* i *Protoedraianthus*), kao i jedan subendemičan rod (*Edraianthus*). Ovi rodovi predstavljaju stare tercijarne biljke i njihovo prisustvo, između ostalog, ukazuje na starost flore čitavog masiva.

Endemičnu floru Durmitora sačinjava 175 vrsta, što čini preko 12% ukupne flore ovog masiva. Visokoplaninskim endemitima pripadaju 122 vrste, što u odnosu na cjelokupnu endemičnu floru ovog masiva čini čak 77%, a u odnosu na ukupnu visokoplaninsku floru oko 15%.

Najveći broj endema ima dinarsko rasprostranjenje; na drugom mjestu se nalaze endemiti rasprostranjeni na čitavom području Balkanskog poluostrva, dok su na trećem mjestu lokalni durmitorski endemiti. Iako na grupu durmitorskih endemita otpada najmanji procenat vrsta, oni su s obzirom na izuzetno ograničeno rasprostranjenje i najznačajniji elementi flore Durmitora. Neki od njih su: *Verbascum durmitoreum*, *Gentiana laevicalyx*, *Edraianthus glisicii*, *Edraianthus tarae*, *Daphne malyana*, *Biscutela laevigata* subsp. *montenegrina*, *Valeriana brauni-blanquetii*, *Hieracium neilreichi* subsp. *ranisavae*, *Hieracium schenekii* subsp. *pseudoschenekii*, *Hieracium blecicii* i dr.

Durmitorsko područje i Emerald

Na teritoriji Crne Gore identifikovana su 33 Emerald područja, među kojima je i Durmitor sa kanjonom Tare (označen kao područje 23).

Područje 23 - Durmitor sa kanjonom Tare

U odnosu na cjelokupnu endemičnu floru masiva Durmitora, čak 77% otpada na visokoplaninske biljke sa ograničenim rasprostranjenjem (122 endemične vrste). Floru durmitora karakterišu brojni, veoma stari, oblici koji su preživjeli ledeno doba. Nabrojaćemo samo neke: durmitorska divizma (*Verbascum durmitoreum*), Braun-blanketijev odoljen (*Valeriana braunii-blanquetii*), Blečićeva runjika (*Hieracium blecicii*), Glišićev zvončac (*Edraianthus glisicii*), Tarski zvončac (*Protoedraianthus tarae*).

Ove vrste, kao i medvjed, divokoza, srna, vidra, vuk, riđa lisica i mnoge druge mogu se sresti i tokom uobičajnih šetnji ovom planinom.

Durmitor je proglašen za Nacionalni park 1952. godine. Imajući u vidu izuzetnu prirodnu vrijednost koja prevazilazi nacionalne granice, ovo područje se nalazi i na UNESCO-voj Listi Svjetske kulturne i prirodne baštine od 1980. godine, dok je Rijeka Tara i njena kanjonska dolina, UNESCO-vim programom "Čovjek i biosfera" (MAB) 1977. godine uvrštena kao svjetski rezervat biosfere.

Ukupno 13 tipova staništa i 35 vrsta sa Rezolucije 4. Bernske Konvencije prisutno je na ovom području.

NATURA 2000 na Durmitoru

Na području Durmitora prepoznato je 28 tipova staništa što predstavlja više od 1/4 od ukupnog broja habitata koji su prisutni u Crnoj Gori, a od značaja su za Evropsku Uniju.

Šume

- 9530 * (Sub-) Mediterranean pine forests with endemic black pines
- 9410 Acidophilous *Picea* forests of the montane to alpine level (*Vaccinio-Piceetea*)
- 91W0 Moesian beech forest
- 91R0 Dinaric dolomite Scots pine forests (*Genisto januensis-Pinetum*)
- 91M0 Pannonian-Balkan turkey oak -sessile oak forests
- 91E0* Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)

Stjenovita staništa i pećine

- 8310 Caves not opened to the public
- 8210 Calcareous rock slopes with chasmophytic vegetation
- 8120 Calcareous and calcshist scree of the montane to alpine levels (*Thlaspietea rotundifolii*)

Tresave, močvare i ritovi

- 7230 Alkaline fens
- 7140 Transition mires and quaking bogs

Prirodne i poluprirodne travne formacije

- 6520 Mountain hay meadows
- 6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels
- 6410 *Molinia* meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (*Molinion caeruleae*)
- 62A0 East sub-Mediterranean dry grasslands (*Scorzoneretalia villosae*)
- 6230* Species-rich *Nardus* grasslands, on siliceous substrates in mountain areas and submountain areas in continental Europe
- 6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (*Festuco-Brometalia*) (* important orchid sites)
- 6170 Alpine and subalpine calcareous grassland
- 6150 Siliceous alpine and boreal grasslands

Sklerofilne šikare

- 5130 *Juniperus communis* formations on heaths or calcareous

Umjerene vrištine i šikare

- 4070 Bushes with *Pinus mugo* and *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*)
- 4060 Alpine and boreal heaths

Slatkovodna staništa

- 3260 Water courses of plain to montane levels with the *Ranunculion fluitantis* and *Callitriche-Batrachion* vegetation
- 3240 Alpine rivers and their ligneous vegetation with *Salix elaeagnos*
- 3220 Alpine rivers and the herbaceous vegetation along their banks
- 3180 * Turloughs
- 3140 Hard oligo-mesotrophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp.

- 3130 Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the *Littorelletea uniflorae* and/or of the *Isoëto-Nanojuncetea*

Fauna

Raznolikost klimatskih i orografskih uslova, kao i biljnog svijeta na Durmitoru omogućila je razvoj veoma složene i bogate faune. U odnosu na područje kojem pripada, predmetna lokacija je suviše male površine da bi kao takva bila predmet faunističkih istraživanja, pa je u daljem dijelu dat osvrt na veoma bogatu i raznovrsnu faunu durmitorskog područja.

Durmitor je planina sa više vrhova preko 2000 m, sa karakterističnim visoravnima, rječnim dolinama i dubokim kanjonima. U skladu sa ovim i živi svijet Durmitora je dijelom planinski, dijelom visokoplaninski, ali sa evidentnim prisustvom oblika koji ne pripadaju planinskim ekosistemima, već prije ravničarskim, a značajno je prisutan i faunistički uticaj Mediterana i to uglavnom preko riječnih dolina i kanjona.

Sisari

Na području Durmitora je utvrđeno 37 vrsta sisara, iz 6 redova. Od toga, na spisku rijetkih, proriđenih, endemičnih i ugroženih, pa samim tim i zaštićenih vrsta, na području Durmitora nalaze se sve vrste slijepih miševa, slijepo kuće i vidra (izvor: Izvještaj o stanju životne sredine - Monitoring biodiverziteta, 2011. godina).

Na Durmitoru su registrovane sledeće vrste sisara:

- Ordo *Insectivora* - bubojedi: *Erinaceus europaeus* - jež; rovke: *Sorex minutus* - mala rovka, *Sorex araneus* - šumska rovka, *Sorex alpinus* - planinska rovka, *Neomys fodiens* - vodena rovka, *Crocidura leucodon* - poljska rovkač krtice: *Talpa europaea* - evropska krtica, *Talpa caeca* - slijepa krticač
- Ordo *Chiroptera* - slijepi miševi: *Rhinolophus ferrumequinum* - veliki potkovičar, *Rhinolophus hipposideros* - mali potkovičar, *Plecotus austriacus* - sivi ušati slijepi miš, *Plecotus auritus* - kafeni ušati slijepi miš, *Myotis mystacinus* - mali brkati slijepi miš, *Myotis emarginatus* - riđi slijepi miš, *Myotis nattereri* - resasti večernjak, *Myotis myotis* - veliki mišouhi večernjak, *Myotis blythii* - mali mišouhi večernjak, *Pipistrellus pipistrellus* - patuljasti slijepi miš, *Hypsugo savii* - planinski slepi mišić, *Eptesicus serotinus* - veliki ponoćnjak, *Vespertilio murinus* - dvobojni večernjak
- Ordo *Chiroptera* - slijepi miševi: *Rhinolophus ferrumequinum* - veliki potkovičar, *Rhinolophus hipposideros* - mali potkovičar, *Plecotus austriacus* - sivi ušati slijepi miš, *Plecotus auritus* - kafeni ušati slijepi miš, *Myotis mystacinus* - mali brkati slijepi miš, *Myotis emarginatus* - riđi slijepi miš, *Myotis nattereri* - resasti večernjak, *Myotis myotis* - veliki mišouhi večernjak, *Myotis blythii* - mali mišouhi večernjak, *Pipistrellus pipistrellus* - patuljasti slijepi miš, *Hypsugo savii* - planinski slepi mišić, *Eptesicus serotinus* - veliki ponoćnjak, *Vespertilio murinus* - dvobojni večernjakč
- Ordo *Lagomorpha* - zečevi: *Lepus europaeus* - zec;
- Ordo *Rodentia* - glodari: *Sciurus vulgaris* - evropska vjeverica, *Chlethrionomys glareolus* - šumska ili riđa voluharica, *Dynaromis bogdanovi* - runati voluhar (reliktna voluharica), *Pytyimis subterraneus* - podzemni voluharić, *Microtus nivalis* - snježna voluharica, *Microtus arvalis* - poljska voluharica, *Nannospalax hercegovinensis* - hercegovački sljepaš, *Apodemus flavicollis* - žutogrli miš, *Apodemus sylvaticus* - šumski miš, *Rattus ratus* - dugorepi pacov, *Mus musculus* - domaći miš, *Glis glis* - običan puh, *Dryamys nitedula* - šumski puh, *Elyomys quercinus* - puh orašarč

- Ordo *Carnivora* - mesojedi: *Canis lupus* - sivi vuk, *Vulpes vulpes* - riđa lisica, *Ursus arctos* - mrki medved, *Mustela nivalis* - riđa lasica, *Mustela putorius* - mrki tvor, *Martes martes* - kuna zlatka, *Martes foina* - kuna bjelica, *Meles meles* - obični jazavac, *Lutra lutra* - obična vidra, *Lynx lynx* - obični risč
- Ordo *Artiodactyla* - papkari: *Capreolus capreolus* - obični srndać, srna, *Rupicapra rupicapra* - balkanska divokoza, *Sus scrofa* - divlja svinja.

Ptice

Predmetno područje (Durmitor) spada u jedno od važnih, sa aspekta ornitologije u Crnoj Gori, i šire. Naime, planinska jezera, više stjenovitih vrhova iznad 2000mnnv, guste četinarske, mješovite i listopadne šume, staništa bora krivulja, te prostrana durmitorska visoravan, ptičija su staništa, karakteristična za ovu planinu. Svako od ovih staništa se odlikuje specifičnom ornitofaunom: visoke i strme obronke i kamenite površi naseljavaju planinske trepteljke i ušate ševe, planinski vrapci i puzgavci, dok na najvišim i najnepristupačnijim liticama gnijezde žutokljune galice i suri orao u šumama gnijezde brojne pjevačice, kao jelova sjenica, crna žuna, krstokljun, brgljez, zatim ptice iz porodice koka: tetrijeb, lještarka, grabljivice: kobac, mišar, soko lastavičar, osičar,... Na pašnjacima i vlažnim livadama obitavaju ćubasta ševa, prepelica, prdavac, a na jezerima i u priobalnoj vegetaciji se mogu registrovati patka gluvara, dupljašica, mali gnjurac, barski pjetlovan, i dr. Na ovom prostoru je do sada registrovano prisustvo 172 vrste ptica. Od tog broja, više od 125 vrsta su gnjezdarice. Najnovijim istraživanjima 127 vrsta ptica registrovano je u granicama nacionalnog parka i u kanjonu Tare, od kojih su 112 vrsta gnjezdarice. Na osnovu ovih i drugih odlika, područje Durmitora dobija 2001. godine IBA status. Značajne gnjezdarice na Durmitoru su: *Pernis apivorus*, *Circaetus gallicus*, *Aquila chrysaetos*, *Falco tinnunculus*, *Falco peregrinus*, *Alectoris graeca*, *Perdix perdix*, *Coturnix coturnix*, *Tetrao urogallus*, *Bubo bubo*, *Otus scops*, *Aegolius funereus*, *Caprimulgus europaeus*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*, *P. viridis*, *Lullula arborea*, *Alauda arvensis*, *Turdus torquatus*, *Saxicola rubetra*, *Monticola saxatilis*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Lanius minor*, *Lanius collurio*, *Certhia brachydactyla*, *Tichodroma muraria*, *Montifringilla nivalis*, *Eremophila alpestris*, *Parus monatus*, *Pyrrhocorax graculus*, *Nucifraga caryocatactes*, *Emberiza cirulus* i *Emberiza cia*. Tu su i *Columba palumbus*, *Strix aluco*, *Dendrocopos syriacus*, *Prunella modularis*, *Erithacus rubecula*, *Luscinia megarhynchos*, *Turdus philomelos*, *Sylvia communis*, *Regulus regulus*, *Parus cristatus*, *Carduelis cannabina* i *Emberiza citrinella*. Na Durmitoru gnijezdi i *Crex crex*.

Ornitološkim istraživanjima Durmitora tokom 2011. godine obuhvaćeno je nekoliko bitopova: visokoplaninski kamenjari i pašnjaci, četinarske i mješovite, četinarsko-listopadne šume, planinske listopadne šume (bukva, bjelograbić), šume na liticama i stijenama, stijene i litice u kanjonima, mozaični raspored kamenjara i pašnjaka od 1500 do 2000m nadmorske visine. Detektovane vrste registrovane su na neurbanizovanom području.

Planinski i visokoplaninski pašnjaci (rudine suve livade, planinski kamenjari i stijene): *Aquila chrysaetos* - suri orao, *Eremophila alpestris balcanica* - planinska ševa, *Pyrrhocorax graculus* - žutokljuna galica, *Montifringilla nivalis* - planinski vrbac, *Alectoris graeca* - kamenjarka, *Monticola saxatilis* - kos kamenjar, *Prunella collaris* - planinski popić, *Nucifraga caryocatactes* - lješnjikarač

Četinarske i mješovite, četinarsko - listopadne šume: *Bonasa bonasia* - lještarka, *Tetrao urogallus* - tetrijeb, *Dryocopus martius* - crna žunač

Planinske listopadne šume (bukva, bjelograbić): *Dendrocopos leucotos* - planinski djetlić

Visokoplaninske i planinske stijene i kamenjari, kao i stijene i litice u kanjonima: *Gyps fulvus* - bjeloglavi sup, *Pyrrhocorax graculus* - žutokljuna galica, *Bubo bubo* - buljina, *Tichodroma muraria* - puzgavac

Mozaični raspored kamenjara i pašnjaka od 1500 do 2000m nadmorske visine, južne padine: *Upupa epops* - pupavac, *Corvix corax* - gavran, *Aquila chrysaetos* - suri orao, *Prunella collaris* - planinski popić, *Alauda arvensis* - obična ševa, *Lanius colurio* - svračak, *Tetrastes bonasia* - lještarka, *Tetrao urogallus* - veliki tetrijeb, *Denrocopus major* - veliki detlić, *Nucifraga caryocatactes* - lješnjikara, *Parus ater* - jelova sjenica, *Fringilla coelebs* - obična zeba, *Loxia curvirostra* - krstokljun

Listopadne šume (dominantna je bukva, javor, jasen, grab, sa sporadičnim četinarima): *Cuculus canorus* - kukavica, *Accipiter nisus* - kobac, *Strix aluco* - šumska sova, *Picus viridis* - žuna, *Garullus glandarius* - sojka, *Muscicapa striata* - siva muharica, *Turdus merula* - kos, *Parus major* - velika sjenica, *Emberiza citrinella* - žutovoljka.

Beskičmenjaci

Prostor Durmitora naseljen je raznovrsnom faunom, a po zanimljivosti i bogatstvu, prvo mjesto pripada beskičmenjacima, sa velikim brojem reliktnih i endemičnih vrsta, naročito među insektima. Dosadašnja istraživanja entomofaune ovog kompleksa, ukazuju da je najveći broj istraživanja bio posvećen određenim entomofaunističkim grupama, od koji je najbrojnija grupa *Noctuidae* sa 260 vrsta. Osolike muve ili sirfide, na području Durmitora izučavane su sistematski. Rezultati velikog broja radova ukazuju na bogastvo ove grupe insekata, od kojih su na desetine endemi, rijetke ili ugrožene vrste. Sublimacija tih podataka pokazala je da je kanjon Sušice (računajući i područje Skakala) najbolje proučeno i vrstama najbogatije područje u Crnoj Gori kada je u pitanju fauna osolikih muva jer je ovdje zabilježeno 240 vrsta (npr. u kanjonu Komarnice ukupno su zabilježene 64 vrste); u Sušičko-Škrčkom basenu 65 vrsta sirfida registrovano samo na ovom području (za Crnu Goru) (Brajović, 2004).

Zaštićena prirodna dobra na području Durmitora

Učešće nacionalno zaštićenih područja prirode u teritoriji Crne Gore iznosi 7,72% ili 106.655 ha. Na području Durmitora ona su kategorisana na sljedeći način: nacionalni park: Durmitor; rezervat prirode: Crna Poda; spomenik prirode: Kanjon rijeke Pive i rijeke Komarnice i zajednice bora krivulja (*Pinetum mughi montenegrinum*).

Nacionalni park

Nacionalni park „Durmitor“, zahtijeva veoma pažljivo korišćenje prostora i prirodnih resursa kako bi se unaprijedile i zaštitile njihove vrijednosti.

Za ograničenja u zoni Nacionalnog parka "Durmitor", pored Zakona o nacionalnim parkovima, važe režimi korišćenja i zaštite utvrđeni Prostornim planom područja posebne namene (PPPPN) za Nacionalni park "Durmitor" (1997). Kako je je taj Plan dokumenat višeg planskog nivoa u odnosu na PP Opštine Žabljak, njegove odredbe su ispoštovane pri utvrđivanju ograničenja za korišćenje, uređenje i zaštitu prostora Opštine Žabljak koji je u granicama tog nacionalnog parka. Na području opštine Žabljak utvrđeni su sljedeći režimi zaštite uređenja i korišćenja prostora

- Režim stroge zaštite (I zona) zona stroge.
- Režim posebne zaštite (II zona).

- Režim liberalne zaštite (III zona).

Rezervat prirode

Crna Poda (80ha) ima status rezervata prirode, a to su predjeli u kojima je osobito izražena jedna ili nekoliko prirodnih vrijednosti (biljne ili životinjske vrste i njihove zajednice, reljef, vode) ili procesi, sa izrazitom naučnom ili vaspitno-obrazovnom funkcijom. Prašuma Crna Poda predstavlja prašumu crnog bora nastalu, najvjerovatnije, poslije požara na staništu bukve starosti oko 450 godina. Površina je ekološki heterogena. Ovu prašumu izgrađuju crni bor, bukva, javor, bijeli jasen, cer, mlječ, brekinja, kljen, lipa, lijeska, glog, drijen, svib, vrba, jasika, divlja trešnja, rijetko u podmlatku smrča i jela.

Spomenici prirode

Spomenici prirode su pojedinačna prirodna dobra ili djelovi prirode (geomorfološkog, geološko - paleontološkog ili hidrološkog karaktera, primjerci biljnog svijeta, prostorno manji botanički ili zoološki lokaliteti i drugi objekti), koji zbog svojih specifičnih, ugroženih ili rijetkih odlika, svojstava, izgleda ili lokacije imaju posebnu naučnu, vaspitno-obrazovnu, kulturnu ili estetsku vrijednost. Na području Durmitora, kanjon rijeke Pive, kanjon rijeke Komarnice i zajednice bora krivulja (*Pinetum mughi montenegrinum*) imaju ovaj status zaštite.

- Rijeka Piva nastaje od voda jakog kraškog vrela - Sinjac koje je poslije izgradnje brane na Mratinju u Plužinama, potopljen. Piva je dugačka 32.5km. Odlikuje se kanjonskom dolinom - ima nekoliko pritoka među kojima je najznačajnija rijeka Komarnica. Prirodne odlike rijeke Pive i njene doline poremećene su stvaranjem akumulacije Mratinje (brana je visoka 220m, a nalazi se 9km uzvodno od Šćepan polja, mjesta gdje se Piva i Tara spajaju i grade Drinu).
- Komarnica je najvažnija i vodom najbogatija pritoka Pive. Taj vodotok nastaje od niza izvora ali samo izvor ispod Skakala (vrh Krlja) nikad ne presušuje, pa se on smatra izvorištem ove rijeke. Gornji dio doline Komarnice, sve do sela Duži, je klisura, duga oko 18km, a duboka i do 800m. U ovom dijelu doline razlikuju se 3 dijela> gornji, srednji i donji. Donji dio doline čini usko usječen kanjon Nevidio. Dugačak je oko 4.5km. Kanjonske strane su vertikalne, skoro priljubljene jedna uz drugu (na pojedinim mjestima razdvojene su 2-3m).
- Zajednice bora krivulja (*Pinetum mughi montenegrinum*) - dominantne vrste, Pinus mugo ili Rhododendron hirsutum formiraju niske polegle, uglavnom zatvorene žbunaste formacije koje se razvijaju na krečnjačkoj ili silikatnoj geološkoj podlozi u dijapazonu nadmorskih visina od 1400 do 2400m. Zajednice su floristički realtivno bogate. Nekada su gradile prostrani, neprohodni pojas koji je danas antropogeno uništen i proredjen na male sastojine i pojedinačna stabla.

Međunarodno zaštićena područja koja pripadaju Durmitoru su NP Durmitor sa kanjonom Tare i slivno područje rijeke Tare.

- Nacionalni park Durmitor sa kanjonom Tare (33.895ha) zaštićen je od 1980. godine kao Svjetsko prirodno nasljeđe (UNESCO-va Lista Svjetskog prirodnog i kulturnog nasljeđa), po osnovu ispunjenja kriterijuma N (ii), (iii) i (iv) Konvencije o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine (UNESCO). Posebna vrijednost ovog zaštićenog područja su čine zone (Crno jezero sa šumom u neposrednoj okolini, sliv Škrčkih jezera i uža kanjonska dolina Sušice, prašuma jele i smrče u slivu Mlinskog potoka, Barno jezero sa najužom okolinom, šuma crnoga bora u rezervatu Crna Poda, Zabojsko jezero sa užom okolinom i kanjonska dolina rijeke Tare) sa posebnim

režimom upravljanja, od kojih su dvije sa strogim režimom zaštite (kanjon rijeke Tare i šumski rezervat "Crna Poda").

- Slivno područje rijeke Tare (182.899ha) je zaštićeno kao Svjetski rezervat biosfere (Program "Čovjek i biosfera" - M&B, UNESCO, od 17. januara 1977. godine), po osnovu Konvencije o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine (UNESCO).

Pregled osnovnih karakteristika pejzaža

Crnu Goru jasno definišu složenost, bogatstvo, raznovrsnost i dinamika živog svijeta. Zonalnost flore i faune je jasno izražena. Na osnovu toga, izdvojene su osnovne zone biodiverziteta sa karakterističnim skupom životnih uslova i sa specifičnim životnim zajednicama. Područje Durmitora pripada sledećim zonama:

Visokoplaninska zona

Ova zona se odlikuje surovim uslovima. Ljeta su sveža i kratka, zime surove i sa obiljem snijega. Zemljište, a time i vegetacija su oskudni, uglavnom su to kamenjari sa oskudnom zeljastom vegetacijom, ali brojnim glacijalnim reliktima. Najljepši prostori visokoplaninske zone nalaze se na najvišim crnogorskim planinama. Jedan od njih je Durmitor. Životinjski svijet predstavljen je planinskom divljači. Posebnu vrijednost visokoplaninske zone predstavljaju visokoplaninska, glacijalna jezera, tzv. "gorske oči" Crne Gore. Poznati neotenični oblik planinskog, a u novije vrijeme i nekih drugih vrsta mrmoljaka (tritona), otkriven je upravo u jezerima Crne Gore.

Planinska šumska zona

Na višim planinskim položajima dominiraju četinarske šume, uglavnom su izgrađene od jele i smrče. Neke od njih, kao što su djelovi šuma na Durmitoru, imaju prašumski karakter i danas su zaštićene ili su predmet potencijalne zaštite. Životinjski svijet crnogorskih šuma je bogat i raznovrstan.

Opšti pregled pejzažnih jedinica Crne Gore zasnovan je na prirodnim karakteristikama, ali uključuje i prisustvo čovjeka u slučajevima kada to prisustvo poprima značajniju pejzažnu dimenziju. Izdvojeno je 19 osnovnih pejzažnih jedinica, a jedna od njih je: Durmitor i Sinjajevina. Ovu jedinicu karakterišu raznovrsni reljefni oblici, raznolikost i bogatstvo vegetacijskog pokrivača i brojni hidrološki oblici i pojave koji pružaju izuzetno bogatstvo pejzaža. Ovo područje se odlikuje brojnim glečerskim valovima, cirkovima, morenama i grebenima koji pejzažu daju specifičan pečat. Sa ovih grebena otvaraju se prostrani vidici sa nezaboravnim pogledom na kanjonske doline, vrtače i uvale sa planinskim jezerima, susjedne grebene i udaljene planinske masive Crne Gore. Prostrane livade i pašnjaci bogati su zeljastim vrstama krupnih cvijetova i jarkih boja, pa zbog dekorativnih svojstva imaju veliki značaj u pejzažnoj valorizaciji prostora. Šire područje Durmitora sa kanjonom Tare zaštićeno je kao Nacionalni park i upisano u Listu svjetske prirodne baštine.

Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine

Područje Durmitora je bogato kulturno-istorijskim spomenicima. Na širem prostoru podignuto je nekoliko crkava i manastira koji su odigrali veliku istorijsko-kulturnu ulogu. Manastiri su posebno značajni, više puta su ih Turci palili, ali su oni iznova obnavljani. Opština Žabljak je bogata kulturno istorijskim spomenicima i arheološkim lokalitetima - stećcima, ostacima starih naselja, crkava, kao i spomenika posvećenim izginulim borcima

za slobodu ovog kraja u I i II Svjetskom ratu. Kao značajne djelove kulturnog nasleđa treba istaći:

- Dva stara groblja, u narodu poznata kao Grčka groblja između sela Novakovići i Bare Žugića. Prema istorijskim saznanjima, ovi nadgrobnji spomenici govore o životu hrišćana Bogumila na ovom prostoru krajem XII i u XIII vijeku.
- Srednjovjekovno utvrđenje Pirlitor na obodu kanjona Tare značajno je kao dokaz postojanja karavanskog puta koji je vodio od Dubrovnika do Carigrada. Takođe se za ovo utvrđenje vezuju i legende o Vojvodi Momčilu opjevanom u epskim pjesmama.
- Manastir Dobrilovina u Šarancima na obali Tare podignut u XVII vijeku i posvećen svetom Đorđiju.
- Crkva u Žabljaku podignuta 1862. godine u čast bitke na Šarancima kao i crkva u selu Krš.

Takođe, od značaja je pomenuti Most na Tari, kao i spomenike posvećene poginulim borcima za slobodu ovog kraja u I i II Svjetskom ratu.

Spomenici kulture na ovim prostorima govore o minulim epohama. Raznovrsnost i bogatstvo kulturno-istorijskog nasleđa može se vidjeti na primjerima arheoloških lokaliteta, nekropola sa stećcima, srednjovjekovnih manastira, crkava i na tradicionalnom narodnom neimarstvu.

Na ovom prostoru je sačuvan značajan broj objekata autentične tradicionalne arhitekture sela (kuće od kamena i brvana) i katuna (kolibe, savardaci), pomoćni privredni objekti (mljekari, štale...), kao i mlinovi (za mljevenje žitarica), vodenice i stupe (za valjanje sukna), podizane na rečnim tokovima.

Naseljenost i koncentracija stanovništva

Jednu od bitnih odlika analiziranog prostora, u smislu određivanja mogućih uticaja na životnu sredinu, predstavlja karakteristika naseljenosti i stanovništvo. Ove činjenice svoj puni smisao imaju prvenstveno zbog potrebe da se detaljno istraže mogući negativni uticaji na stanovnike koji naseljavaju područje u blizini projektne lokacije.

Prema podacima iz Popisa 2011. godine u Opštini Žabljak živjelo je 3.569 stanovnika. U odnosu na Popis 2003. godine zabilježen je pad u broju stanovnika za 635, što predstavlja pad od 15,1%. Ovaj podatak ukazuje na nastavak trenda depopulacije, koji je uslovljen slabim razvojem opštine. Gustina naseljenosti iznosi 8 stanovnika/km², što opštinu Žabljak svrstava u grupu opština sa najmanjom gustom naseljenosti.

Cjelokupno stanovništvo je raspoređeno u 28 naseljenih mjesta. Od toga u naselju Žabljak živjelo je 1.723 stanovnika (48,27%), dok je u ruralnim područjima živjelo 1.846 stanovnika (51,73%). Polna struktura stanovništva Žabljaka u periodu između dva poslednja popisa gotovo je nepromijenjena. Prosječna starost stanovništva iznosi 41,9 godina, što predstavlja stadijum duboke demografske starosti. Populacija iz ruralnih područja Žabljaka u prosjeku je starija od one u urbanim područjima (43,3 nasuprot 40,5 godine u urbanim područjima). Smanjenje broja stanovnika u Opštini Žabljak javlja se pod uticajem negativne privredne i socijalne situacije.

Prema Statističkom godišnjaku CG za 2018. godinu broj zaposlenih u Opštini Žabljak u 2017. godini iznosio je 694 stanovnika, a od toga broj žena je bio 334 (48,1%), a muškaraca 360 (51,9 %). Najviše stanovništva je radilo u hotelima i restoranima, trgovini i državnoj upravi.

Gradsko naselje Žabljak prema Popisu iz 2011. godine imalo je 1723 stanovnika od toga 896 žena i 823 muškaraca. Domaćinstava je bilo 603.

Naselje Podgora je prema Popisu iz 2011. godine imalo je 128 stanovnika i 43 domaćinstva. Na području Žabljaka i njegove okoline u toku turističke sezone (ljetnje ili zimske), broj posjetilaca se povećava, zbog atraktivnosti područja.

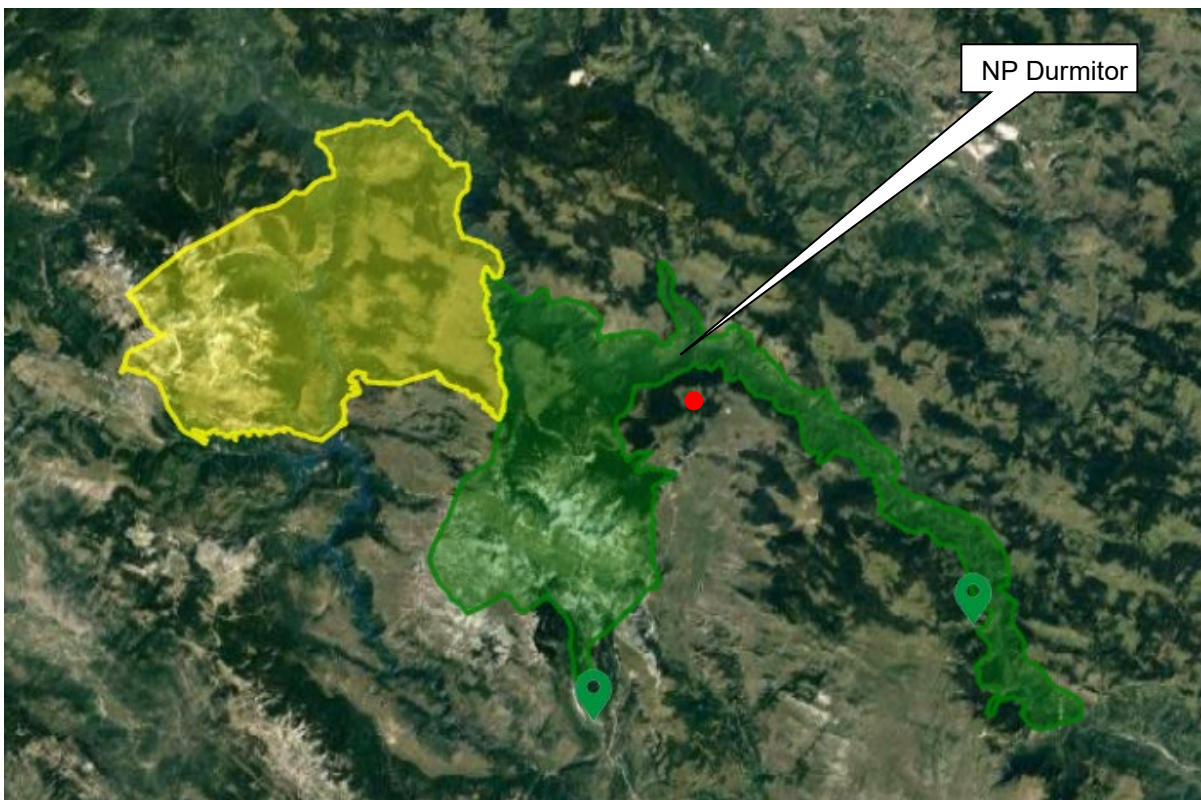
c) apsorpcioni kapacitet prirodne sredine

U okviru životne sredine, prirodne vrijednosti i posebno biodiverzitet područja Opštine Žabljak se izdvajaju kao najvažniji njen dio zbog kojeg je ovo područje pod nacionalnom (Nacionalni park "Durmitor" zaštićen od 1952.) i dvojnog međunarodnom zaštitom (u okviru UNESCO-a).

Dakle, obim i kvalitet prirodnih kapaciteta šireg prostora je izuzetno značajan.

Na području Durmitora, pravilno se smjenjuje čitav niz vegetacijskih pojaseva. Po dosadašnjim istraživanjima na Durmitoru raste između 1.600 i 1.700 vrsta (samo je na teritoriji NP Durmitor registrovano preko 1300 taksona, od čega 122 biljke imaju različite rangove endemizma). Imajući u vidu navedeno, Durmitor sa kanjonom Tare svrstan je u crnogorsku mrežu IPA područja (Important Plant Areas = Važno područje za biljke). Sa druge strane Durmitor sa kanjonom Tare pripada Emerald području. Ovo područje se nalazi i na UNESCO-voj Listi Svjetske kulturne i prirodne baštine od 1980. godine, dok je Rijeka Tara i njena kanjonska dolina, UNESCO-vim programom „Čovjek i biosfera“ (MAB) 1977. godine uvrštena kao svjetski rezervat biosfere.

Lokacija projekta se nalazi van granica zaštićenog područja NP Durmitor (udaljenost lokacije projekta od granice NP Durmitor iznosi oko 1600m).

Slika 2.7. Prostorni odnos projekta u mjestu Podgora (●) i NP Durmitor

U okruženju projekta se bilježe smrča, jela i kleka.

Na predmetnoj lokaciji nisu evidentirane biljne vrste koje su zaštićene Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. list RCG”, br. 76/06).

Tokom obilaska predmetne lokacije nije evidentirano prisustvo rijetkih, prorijeđenih, endemičnih i ugroženih životinjskih vrsta koje su zaštićene nacionalnim zakonodavstvom Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. list RCG”, br. 76/06).

Zaštićena područja, područja obuhvaćena mrežom Natura 2000, nijesu karakteristični za područje lokacije i njene uže okoline. Ipak, apsorpcione karakteristike ovog lokaliteta nijesu velike.

Projekat se predviđa u području koje je slabo naseljeno.

Projekat se ne realizuje u području koje je prepoznato sa stanovišta istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

3. Karakteristike projekta

U prethodnom periodu, Nosilac projekta je na projektnoj lokaciji izgradio objekte u kojima vrši klanje i obradu mesa.

Pomenuta klanica i prerada mesa nije predmet ove Dokumentacije za odlučivanje.

Ipak, iako nije predmet, u cilju jasnijeg sagledavanja u jednom dijelu ovog poglavlja (*Opis postojećih aktivnosti na lokaciji*) ćemo prikazati osnovne karakteristike postojećih aktivnosti, sa vezom koja se odnosi na investiciju/projekat koji je predmet ove Dokumentacije.

Ova Dokumentacija za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu se odnosi na opremu koja će se koristiti u okviru postojećih aktivnosti, a to je:

- Klipnu punilicu
- Minusnu komora i
- Kombi vozilo.

a) Opis fizičkih karakteristika projekta

U skladu sa projektnom investicijom, nabavka i instalacija opreme, nema potrebe za izvođenjem građevinskih radova na projektnoj lokaciji.

Instalacija punilice i minusne komore će se izvršiti u okviru postojećeg objekta.

Kombi vozilo služi za eksterni transport.

Investicija će omogućiti efikasnije obavljanje radnih procesa postojećih aktivnosti.

b) Veličina projekta

Kako smo i naprijed rekli, na predmetnoj lokaciji se nalazi objekat u kojem Nosilac projekta vrši klanje i obradu mesa. Dalje ćemo opisati proces klanje i obrade mesa u cilju boljeg razumijevanja predmetnog projekta (kako smo i naprijed istakli, ove aktivnosti nijesu predmet ove Dokumentacije za odlučivanje).

Opis postojećih aktivnosti na lokaciji

Proizvodni asortiman i kapacitet proizvodnje

Asortiman		Kapacitet proizvodnje
Grupa proizvoda	Podgrupa proizvoda	
Klanje papkara		
	Goveda	10 kom. nedeljno
	Ovce	100 kom. nedeljno
Rasečeno meso		
	Rasečeno meso	10 kom. goveda nedeljno
Poluproizvodi od mesa		
	Mleveno meso, Usitnjeno neoblikovano meso, usitnjeno oblikovano meso, sveže kobasice	1000kg/nedeljno
Proizvodi od mesa		
	Sušeni proizvodi i fermentovane kobasice	100 kg/nedeljno

Radi praćenja tehnološkog toka u prilogu Dokumentacije smo dali Situacioni prikaz.

Prijem stoke

Stoka se prima na istovarnoj rampi, i po potrebi mjeri na podnoj vagi (14.1).

Klanje i prerada mesa

Goveda se uvode u boks za omamljivanje (1.1) u kome se omamljiju pomoću pneumatskog pištolja. Omamljena goveda padaju na rešetku (1.2) na kojoj se proverava efekat omamljivanja. Omamljenim govedima se na zadnju levu nogu kači kuka za iskrvarenje i pomoću podizne grede (dizalice sa pločom) (1.3) podižu se na kolosek iskrvarenja. Radnik zadužen za iskrvarenje vrši preparaciju kože vrata u zoni uboda noža za rez iskrvarenja, zatim pere nož nad lavaboom (1.4) i spušta ga u sterilizator (1.5), a iz njega uzima drugi nož kojim pravi rez iskrvarenja.

Radnik uzima nož iz sterilizatora i otvara kožu na medijalnoj površini desne noge i nastavlja rez kože do rektuma. Nožem odseca slobodnu nogu u tarzo-metatarzalnom zglobu i nogu ubacuje u kolica za konfiskat.. Prepariraju se ahilove tetive i uvlače se kuke obrade. Kuke se kače na podiznu gredu (dizalicu sa pločom) (1.3) i trup se podiže na kolosek.

Zatim radnik uzima sataru (1.6) iz sterilizatora (1.5) i odseca rogove koje ubacuje u kolica za prihvata konfiskata (1.7). Radnik zatim odseca prednje noge u karpometakarpalnom zglobu i noge ubacuje u kolica za konfiskat. Sve vreme radi sa dva noža (jedan je u sterilizatoru, sa drugim radi). Nakon toga dere kožu sa glave, pa je odseca i odnosi na pranje u kabinet (1.8). Opranu glavu kači na liru za veterinarski pregled (1.9).

Sa radnih postolja (1.13 i 1.14) radnici deru kožu sa butova i otvaraju je duž medijalne linije trupa. Jedan radnik obrađuje kožu sa ventralne strane trupa. Drugi radnik obrađuje i dere kožu sa dorzalne strane trupa sve dok čitava koža nije skunuta. Sve vreme popušta kožu pazeći da ni jednog momenta koža ne dođe u kontakt sa mesom. Koža se redom dere dok se potpuno ne oslobodi sa trupa. Kožu pakuje u PVC lodnu (1.15). Radnik, sa postolja za evisceraciju, sterilnom satarom pravi rez duž grudne kosti i otvara simfizu karlice. Zatim počinje evisceraciju uz pomoć noža. Otvara karličnu, pa trbušnu duplju i evisceraciju obavlja tako što trbušne organe, bez jetre, ubacuje u veću posudu kolica za evisceraciju (1.16), a grudne organe sa jetrom u manju posudu (1.16). Grudne organe odvozi do stola za obradu i pregled grudnih organa (1.11), gde veterinarski inspektor pregleda, a zatim se odnose na hlađenje, a trbušne organe prevozi do kontejnera (3.1). Trup se zatim poluti pomoću satare, skida se kičmena moždina i po potrebi trimuje po nalogu veterinarskog inspektora. Specifični rizični materijali se prihvataju na mestu nastanka u za to namenjene posude i odlažu u skladu sa važećim propisima.

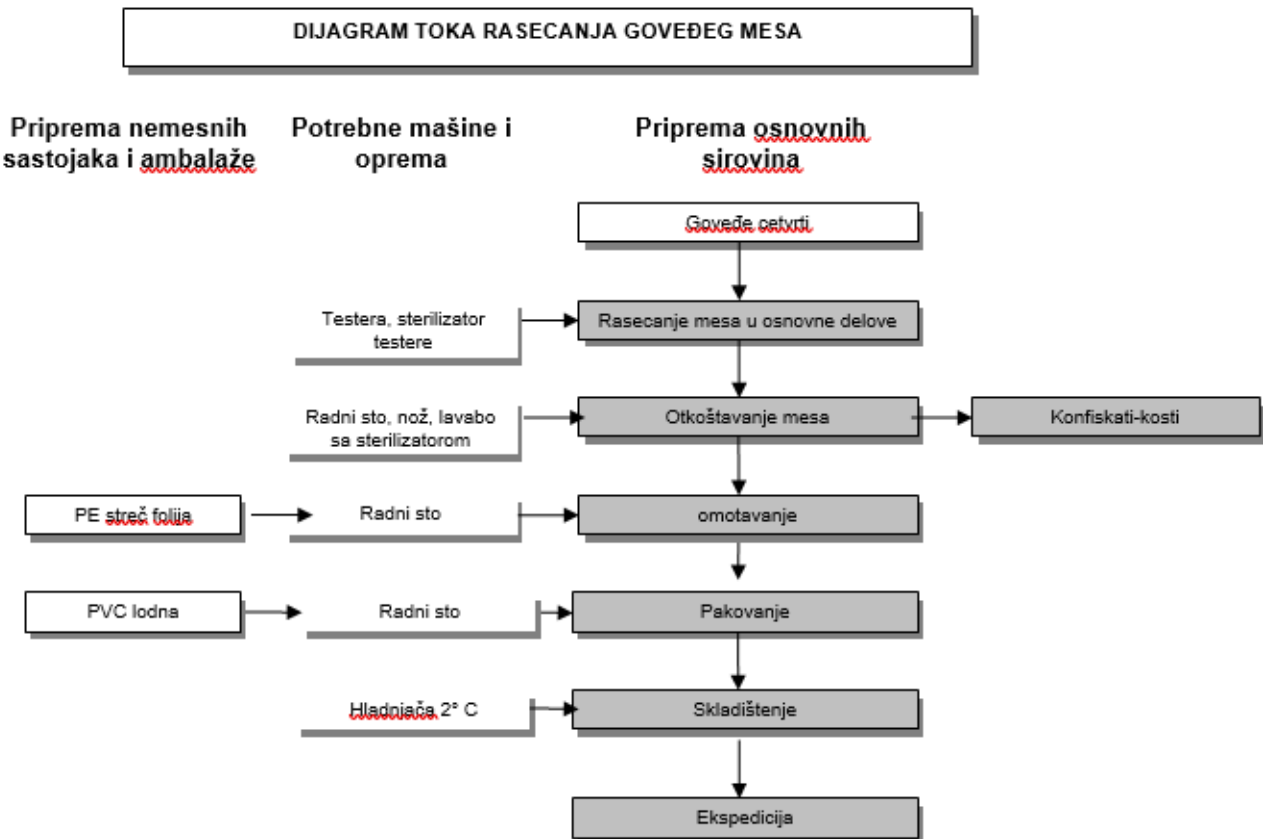
Nakon toga obavlja se veterinarski pregled i polutke peru. Polutke se zatim četvrtaju uz pomoć satare i odnose na hlađenje u komoru (poz. 6). Eventualne zadržane trupove ili trupove proglašene za neupotrebljive radnik prema nalogu veterinarskog inspektora usmjerava na hlađenje u dio komore ograđen žicom koji se zaključava (poz.13).

Rasijecanje mesa

Goveđe meso se rasijeca u prostoriji (poz.4), tako što se čereci rasecaju u osnovne delove uz pomoć ručne testere. Rasečeni osnovni delovi se polažu na radni sto (4.1) na kome se

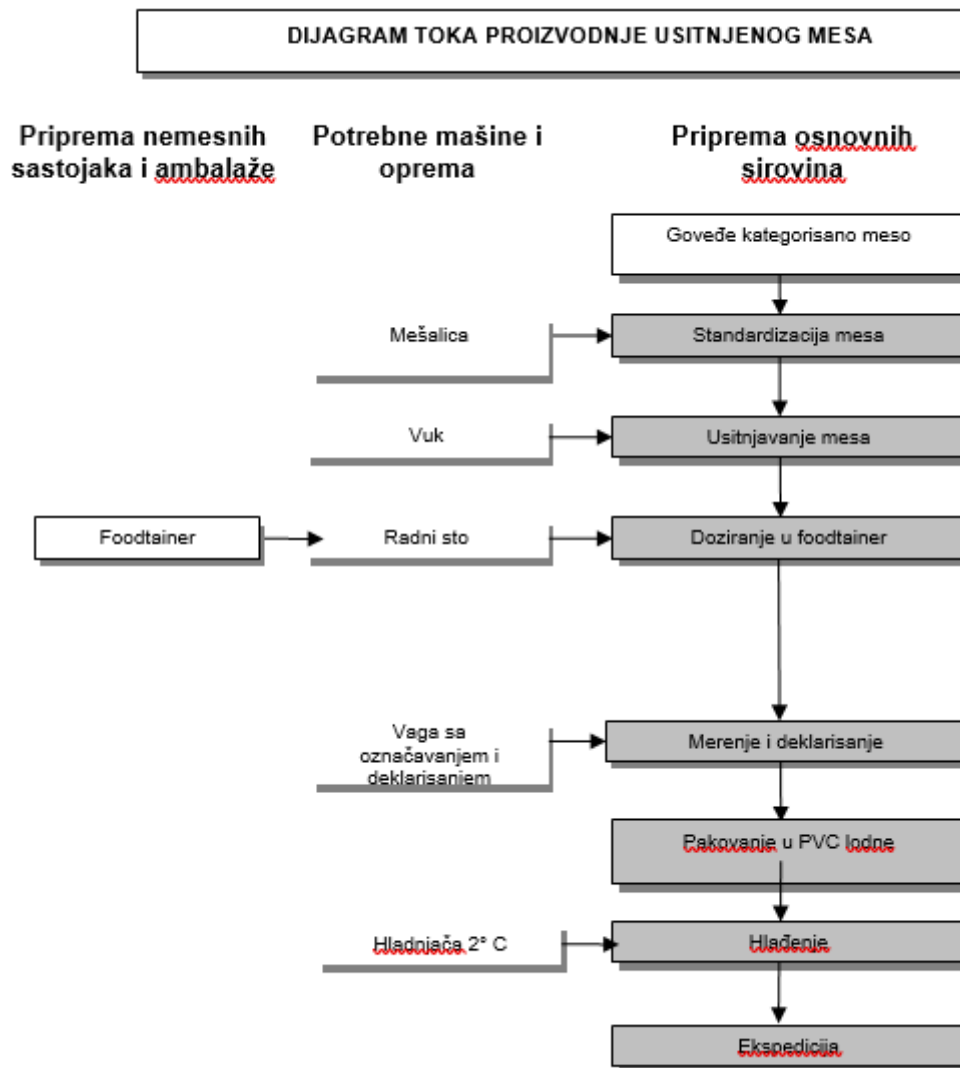
dalje obrađuju, a zatim se u zavisnosti od dalje namene, meso omotava PE folijom na radnom stolu (4.1) i pakuje u plastične transportne lodne koje su pre toga oprane i dezinfikovane (4.2). Čista ambalaža za pakovanje čuva se u prostoriji (poz. 10).

Kosti se prihvataju u PVC kese crne boje i na kraju rada odnose do (poz.3), na kojoj se prihvataju u namenski kontejner, a u skladu sa naredbom o preduzimanju mjera za sprečavanje pojave, otkrivanje, sprečavanje širenja, suzbijanje i iskorenjenje transmisivnih spongioformnih encefalopatija Sl. glasnik 19/06.

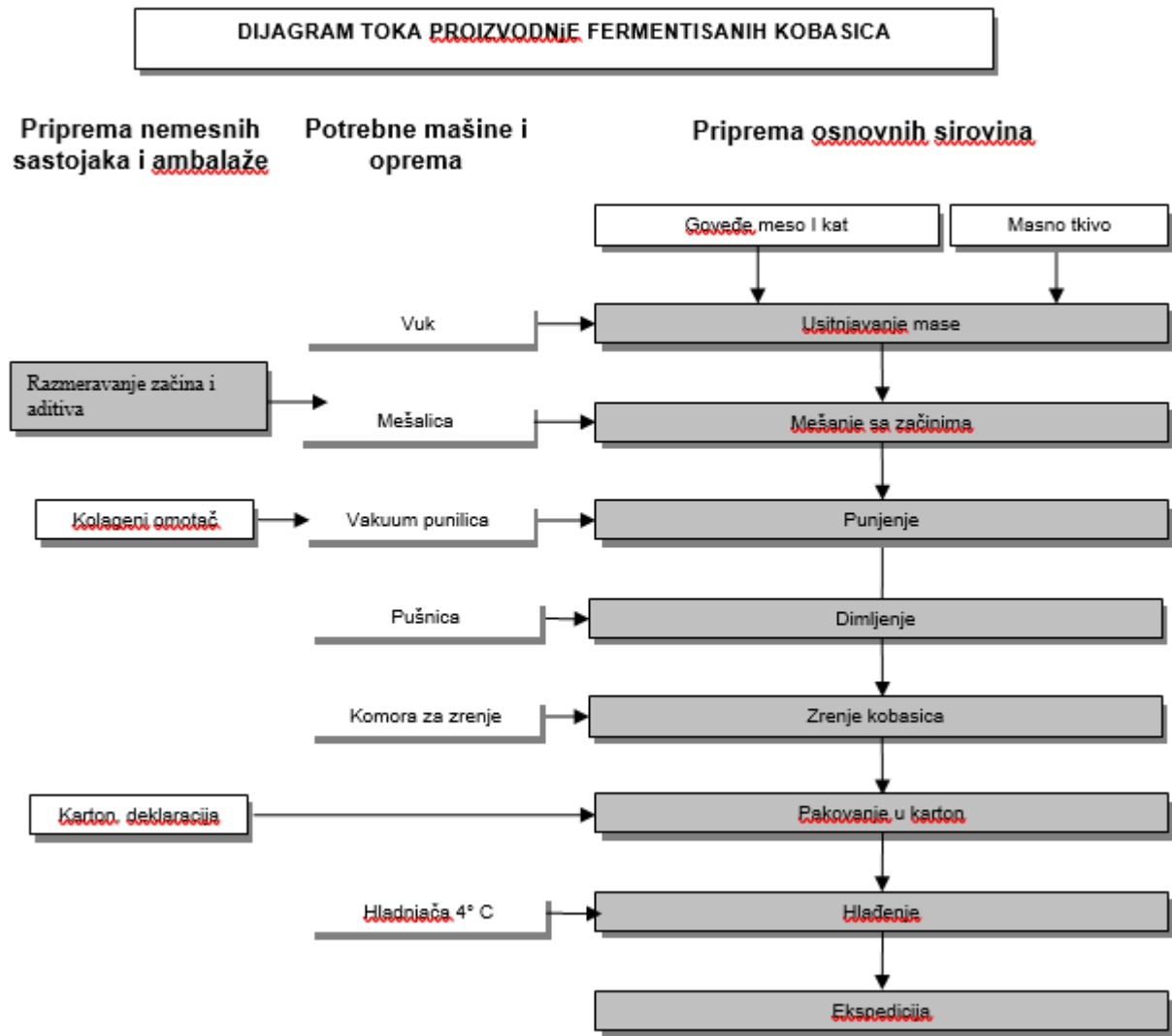
Proizvodnja usitnjenog mesa

Goveđe usitnjeno meso proizvodi se od sirovine koja je kategorisana i pripremljena prilikom otkoštavanja goveđeg mesa. Meso se standardizuje u mešalici (5.1), a zatim usitnjava u vuku (5.2) do željene granulacije. Nakon toga meso se dozira u foodtaineri i zatim se foodtaineri zatvaraju, ili se meso pakuje u PVC lodne obložene streč folijom.

Proizvodnja fermentisanih kobasica

Sirovina pripremljena za izradu fermentisanih kobasica se razmerava na vagi. Ako se koristi smrznuta sirovina onda se pre usitnjavanja u vuku, odmrzava. Zatim se masa u mešalici meša sa aditivima i začinima. Masa se puni u prirodne ili veštačke propusne ili nepropusne omotače različitog dijametra na punilici (4.5) i kobasice se paruju. Kobasice se kače na kolica i odvoze u komoru u kojima se vrši ceđenje, zasušivanje, zagrevanje i dimljenje proizvoda.

Sanitacija

Sanitacija pokretne opreme obavlja se *obavezno* prije i posle završetka rada, a po potrebi i tokom proizvodnog procesa.

Proizvodne prostorije i prostori *obavezno* se svakodnevno posle završetka rada peru i denzifikuju, a po potrebi se peru i pre započinjanja proizvodnje ili tokom samog procesa.

Sanitacija nepokretne oprema *obavezna* je pre i posle završetka rada, a po potrebi i tokom proizvodnog procesa.

Vozila eksternih kupaca dolaze na utovar oprana.

Za sanitaciji ruku radnika tokom proizvodnog procesa postavljen je dovoljan broj lavaboa sa svom potrebnom pratećom opremom (1.4), a za održavanje higijene radnika pre i posle završenog procesa proizvodnje predviđeno je kupatilo u garderobi (pozicija 8).

Sve otpadne vode tokom koje nastaju tokom opisanih aktivnosti i vode iz sanitarnih čvorova se odvođe u vodonepropusnu jamu koju prazni nadležno preduzeće.

Glavni otpad koji nastaje prilikom funkcionisanja ovog projekta je otpad iz proizvodnje (kosti i sl.). Količina otpada zavisi od obima posla. Nosilac projekta, u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15) ima obavezu da odvajaju nusproizvode po kategorijama. Sav otpad se zasebno po kategorijama sakuplja, a zatim predaje komunalnoj službi u skladu sa Ugovorom o predavanju otpada, propisima i uputstvima Uprave za bezbjednost hrane. Prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) ovaj otpad se svrstavaju klasu „02 02 02 - otpad od životinjskog tkiva“.

Sve otpadne vode tokom koje nastaju tokom opisanih aktivnosti i vode iz sanitarnih čvorova se odvođe u vodonepropusnu jamu koju prazni nadležno preduzeće.

Na projektnoj lokaciji se neće vršiti sanitacija vozila koja dopremaju sirovine i otpremaju gotove proizvode. Njihova higijena će se vršiti u ovlašćenim servisima za ovu vrstu poslova (autoperionice), sa kojim će Nosilac projekta sklopiti Ugovor nakon realizacije projekta.

Komunalni otpad se (prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) svrstava u klasu „20 03 01 - miješani komunalni otpad“ i on će se odlagati u kontejnere koje će prazniti nadležno komunalno preduzeće.

Ambalažni otpad u kojem se dopremaju sredstva za sanitaciju prostora i opreme se prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) svrstava u klasu „15 01 10* - ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama, (M)“ i on će se privremeno odlagati u vodonepropusan plastični kontejner i predavati ovlašćenom sakupljaču ove vrste otpada.

Sav komunalni otpad koji nastaje se odvojeno sakuplja i odlaže u kontejnere koje prazni nadležno preduzeće.

Opis planiranih aktivnosti na lokaciji

Kako smo i naprijed istakli, projekat koji je predmet ove Dokumentacije za odlučivanje predviđa sledeće stavke:

- Klipnu punilicu
- Minusnu komora i
- Kombi vozilo.

Klipna punilica služi za punjenje proizvoda od mesa. Klipna punilica je sledećih karakteristika:

- Vertikalna punilica za punjenje proizvoda od mesa
- Prohrom, kapacitet 25 lit.
- Pomerajući prohromski cilindar
- Set od 3 cijevi za punjenje prečnika 14, 20 i 30mm
- Brzina podešavajuća
- Automatsko start-stop pokretanje
- Aktiviranje kolenom
- CE model (attestirano za proizvodnju prema higijenskim propisima)

Izgled klipne punilice je prikazan na donjoj slici:

Slika 3.2. Klipna punilica

Minusna komora je u funkciji zrenja mesa. Dimenzije minusne komore su 3 x 3 x 2,8m. Komora se izvodi od frigopanela debljine 80mm, sa rashladnim sistemom za zrenje mesa. Na komori se nalaze krilna vrata 80 x 200cm.

Rashladni uređaji funkcioniraju na bazi rashladnog sredstva - freona R404a, tako da ne mogu negativno uticati na okolinu. Redovan ili vanredni servis rashladnih i klima uređaja može da radi samo lice koje posjeduje Rješenje za održavanje, opravku i isključivanje iz upotrebe rashladnih i klima uređaja, koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine. Nosilac projekta ima obavezu da sve radnje na rashladnom sistemu obavlja isključivo preko navedenog lica.

U komori će biti izvedena led rasvjeta.

Kombi vozilo služi za eksterni transport.

c) Moguće kumuliranje sa efektima drugih projekata

S obzirom da se na lokaciji Nosilac projekta bavi opisanim aktivnostima, navedena projektna investicija će doprinijeti zaokruživanju funkcionalnosti.

Planirana projektna investicija neće dovesti do kumuliranja projekta sa postojećom aktivnosti koju na lokaciji obavlja Nosilac projekta.

d) Korišćenje prirodnih resursa i energije

Tokom izvođenja projekta nema korišćenja prirodnih resursa i korišćenja energenata, s obzirom na to da se radi o instalaciji opreme.

Tokom funkcionisanja projekta će se koristiti voda iz gradskog vodovoda i električna energija iz gradske mreže.

e) Stvaranje otpada i tehnologija tretiranja otpada

Glavni otpad koji nastaje prilikom funkcionisanja ovog projekta je otpad iz proizvodnje (kosti i sl.). Količina otpada zavisi od obima posla.

Nosilac projekta, u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15) ima obavezu da odvajaju nusproizvode po kategorijama. Sav otpad se zasebno po kategorijama sakuplja, a zatim predaje komunalnoj službi u skladu sa Ugovorom o predavanju otpada, propisima i uputstvima Uprave za bezbjednost hrane. Prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) ovaj otpad se svrstavaju klasu „02 02 02 - otpad od životinjskog tkiva“.

Sve otpadne vode tokom koje nastaju tokom opisanih aktivnosti i vode iz sanitarnih čvorova se odvođe u vodonepropusnu jamu koju prazni nadležno preduzeće.

Na projektnoj lokaciji se neće vršiti sanitacija vozila koja dopremaju sirovine i otpremaju gotove proizvode. Njihova higijena će se vršiti u ovlašćenim servisima za ovu vrstu poslova (autoperionice), sa kojim će Nosilac projekta sklopiti Ugovor nakon realizacije projekta.

Komunalni otpad se (prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) svrstava u klasu „20 03 01 - miješani komunalni otpad“ i on će se odlagati u klontejnere koje će prazniti nadležno komunalno preduzeće.

Ambalažni otpad u kojem se dopremaju sredstva za sanitaciju prostora i opreme se prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) svrstava u klasu „15 01 10* - ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama, (M)“ i on će se privremeno odlagati u vodonepropusan plastični kontejner i predavati ovlašćenom sakupljaču ove vrste otpada.

Tokom instalacije opreme i funkcionisanja projekta nema nastajanja opasnog otpada.

f) Zagađivanje i štetno djelovanje

Projektne aktivnosti neće izazvati zagađivanje i štetno djelovanje po bilo koji segment životne sredine.

Usled funkcionisanja projekta neće doći do povećanja broja ljudi na lokaciji.

g) Rizik nastanka udesa

Shodno vrsti projekta, te opisanoj tehnologiji radova, procjenjujemo da ne postoji značajan rizik nastanka udesa.

Prilikom planiranja projekta i određivanju investicije vodilo se računa o tehničkim uslovima koji su propisani sledećom zakonskom regulativom:

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 52/16),
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, 75/18),
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 64/11 i 39/16),
- Zakon o vodama („Sl. list Crne Gore“, br. 27/07, 32/11, 47/11 i 52/16),
- Zakon o upravljanju komunalnim vodama („Sl. list Crne Gore“, br. 2/17),
- Zakonom o veterinarstvu („Sl. list Crne Gore“ br. 30/12, 48/15, 52/16),
- Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15),
- Zakon o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 57/15).

h) Rizici za ljudsko zdravlje

Shodno opisanom projektu i lokaciji na kojoj će se sprovoditi, procjenjujemo da pri redovnom radu, uz pridržavanja mjera zaštite na radu, nema rizika po ljudsko zdravlje.

Zakonom o veterinarstvu („Sl. list Crne Gore“ br. 30/12, 48/15, 52/16), Član 104. je propisano da sakupljanje, preradu ili uništavanje nus proizvoda iz objekata može da vrši pravno ili fizičko lice u skladu sa propisanim uslovima, kome se vršenje poslova povjeri u skladu sa zakonom.

Pravilnikom o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15), član 131. je navedeno da Nus proizvode i dobijene proizvode tokom prevoza treba da prati potvrda o isporuci ili zdravstveni sertifikat.

Zakonom o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 57/15), članovi 22. i 50., se navodi da je zabranjeno stavljati na tržište hranu koja nije bezbjedna. Subjekt u poslovanju hranom ili hranom za životinje ne smije započeti obavljanje djelatnosti u objektu u kojem se obavlja djelatnost koja podliježe odobravanju, bez odobrenja objekta za obavljanje djelatnosti u tom objektu.

4. Vrste i karakteristike mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu

Prema Pravilniku o bližem sadržaju dokumentacije koja se sprovodi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. list CG”, br. 19/19), vrste i karakteristike mogućih uticaja projekta na životnu sredinu se razmatraju u odnosu na karakteristike lokacije i karakteristike projekta, uzimajući u obzir uticaj projekta na faktore od značaja za procjenu uticaja kojima se utvrđuju, opisuju i vrednuju u svakom pojedinačnom slučaju, pri tome vodeći računa o:

- veličini i prostoru na koji projekat ima uticaj, kao što su geografsko područje i broj stanovnika na koje projekat može uticati,
- prirodi uticaja sa sapekta nivoa i koncentracija emisija zagađujućih materija u vazduhu, površinskim i podzemnim vodama, zemljištu, gubitak i oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, gubitak zemljišta i drugo,
- jačini i složenosti uticaja,
- vjerovatnoći uticaja,
- kumulativnom uticaju sa uticajima drugih postojećih projekata,
- prekograničnoj prirodi uticaja i
- mogućnosti smanjivanja uticaja.

Sa aspekta prostora, uticaj projekta/investicije na životnu sredinu ne može biti značajan. Lokacija nije zaštićena po bilo kom segmentu, pa obavljanje aktivnosti ne može prouzrokovati štetne posljedice.

Pošto projekat predviđa nabavku i instalaciju opreme, te da će se projektna investicija realizovati u izvedenim objektima, to njegova realizacija neće imati značajniji uticaj na biodiverzitet lokacije.

Ne može biti uticaja projektne investicije na zemljište, s obzirom da se projekat planira u izvedenim objektima.

Objekat će biti priključen na gradsku vodovodnu, elektro i saobraćajnu mrežu.

Tokom realizacije projekta ni na koji način neće biti uticaja na pejzažne karakteristike.

Takođe, prilikom realizacije projekta neće doći do narušavanja kvaliteta vazduha.

Usled rada opreme neće doći do povećanja nivoa buke. Isto tako, realizacija projekta neće prouzrokovati stvaranje vibracija.

U toku instalacije opreme i funkcionisanja projekta neće biti emitovanja EM zračenja.

S obzirom na opisano, procjenjujemo da neće doći do uticaja na lokalno stanovništvo tokom realizacije projekta.

Uticaja na ostale segmente životne sredine kao što su klima i zaštićena prirodna i kulturna neće biti.

Eventualne incidentne situacije ne mogu dovesti do značajnih uticaja na pojedine segmente životne sredine.

a) Veličina i prostorni obuhvat uticaja projekta

Shodno tipu, namjeni i karakteristikama projekta, njegov geografski uticaj je u negativnom smislu određen zonom neposrednog okruženja, ali u okviru lokacije.

Ne očekuje se uticaj na bilo koji segment životne sredine van projektne lokacije.

b) Priroda uticaja projekta

Aktivnosti na realizaciji projekta se izvode u izgrađenim objektima. Tokom instalacije opreme i funkcionisanja projektne investicije neće biti značajnijih uticaja na bilo koji segment životne sredine.

c) Prekogranična priroda uticaja

Iz podataka saopštenih u poglavljima 2 i 3. ove dokumentacije, konstatujemo da neće biti prekograničnih uticaja.

d) Jačina i složenost uticaja

Jačina uticaja projekta je ograničena na lokaciju projekta i njenu neposrednu okolinu. Složenost mogućeg uticaja nije relevantna.

e) Vjerovatnoća uticaja

Shodno veličini i kapacitetima projekta, može se konstatovati da su uticaji na zemljište, biodiverzitet, vazduh i buku malo vjerovatni i bez mogućnosti značajnijeg uticaja.

f) Očekivani nastanak, trajanje, učestalost i vjerovatnoća ponavljanja uticaja

S obzirom na vrstu projekta, nema vjerovatnoće ponavljanja uticaja.

g) Kumulativni uticaj sa uticajima drugih projekata

Na projektnoj lokaciji se vrši klanje i prerada mesa. Otpadne vode iz objekta (koje nastaju usled pranja opreme) i vode iz sanitarnih čvorova se odводе u vodonepropusnu jamu koju crpi nadležno komunalno preduzeće, a koja je izvedena za potrebe aktivnosti koje se sprovode u objektu.

Otpadne vode koje nastaje usled rada planirane investicije, koja je predmet ove Dokumentacije za odlučivanje, dakle vode od pranja klipne punilice i minusne komore se takođe odводе u nepropusnu jamu.

Shodno vrsti projektne investicije, procjenjujemo da ne postoje značajniji faktori/uticaji koji bi kumulativno proizveli veće negativne posljedice po životnu sredinu na ovoj lokaciji ili u njenoj blizini.

h) Mogućnosti efektivnog smanjivanja uticaja

Primjenjujući tehničke mjere zaštite tokom instalacije opreme i funkcionisanja projekta, spriječeni su negativni uticaji na okruženje.

5. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu

Na bazi podataka prezentiranih u prethodnim poglavljima može se odgovoriti na pitanje uticaja ovog projekta na životnu sredinu.

a) Očekivane zagađujuće materije

Uticaji na kvalitet vazduha

Ranije prezentirani podaci o kvalitetu vazduha i klimatskim uslovima pokazali su da na fizičko-hemijski sastav i klimu šireg prostora predmetnog projekta glavni uticaj imaju kretanja vazdušnih masa sa daljih geografskih područja.

Projekat će se realizovati u izgrađenim objektima instalacijom opreme koja neće proizvesti bilo kakav uticaj na kvalitet vazduha.

Tokom funkcionisanja projektne aktivnosti neće biti uticaja na vazduh jer nema emisije bilo kakvih zagađivača.

Državne granice su značajno udaljene od lokacije projekta, tako da ne može doći do prekograničnog zagađivanja vazduha.

Iz opisa projekta je jasno da se ne može govoriti o njegovom uticaju na meteorološke i klimatske karakteristike.

Uticaji na vode

Tokom instalacije opreme nije predviđena upotreba vode.

Projektom je predviđena upotreba vode u funkcionisanju, za pranje opreme. Sve otpadne vode tokom koje nastaju tokom opisanih aktivnosti i vode iz sanitarnih čvorova se odvede u vodonepropusnu jamu koju prazni nadležno preduzeće.

Uticaji na zemljište

Prema podacima datim u okviru opisa planiranog zahvata, ne očekuje se predviđenim procesom zauzimanje zemljišta ili negativan uticaj na njega.

Kako smo više puta naglasili, projekat će se realizovati u izvedenim objektima.

Uticaji na lokalno stanovništvo

U širem okruženju lokacije projekta se nalazi manji broj individualnih stambenih objekata. Najbliži stambeni objekat je udaljen oko 200m od lokacije na kojoj su planirane projektne aktivnosti.

Shodno, u poglavlju 3. opisanoj projektnoj aktivnosti, procjenjujemo da neće biti bilo kakvih uticaja na lokalno stanovništvo.

Uticaji na ekosisteme i geološka sredina

Predmetna parcela se kao što je rečeno nalazi se u seoskoj zoni, na lokaciji na kojoj funkcioniše klanje i prerada mesa. Ovo je u najznačajnijem vidu odredilo ekosisteme ovog prostora, tj. dovelo je do toga, da projekat koji se planira ne može izazvati značajniji uticaj i

oštećenje biljnih i životinjskih vrsta ili njihovih staništa. Projekat će se realizovati u ranije izvedenim objektima.

Na pomenutom prostoru nema zaštićenih vrsta, kako flore, tako ni faune.

Na pomenutom prostoru nema geoloških lokaliteta sa ostacima faunističkog ili florističkog materijala koji bi planiranim zahvatom bio ugrožen.

Uticaji na namjenu i korišćenje površina

Projekat će se realizovati u izvedenim objektima. Postojeći objekti za klanje i preradu mesa su odredili namjenu i korišćenje površina na projektnoj lokaciji.

S obzirom na rečeno, predmetni projekat ne može imati uticaj na namjenu i korišćenje površina.

Uticaji na komunalnu infrastrukturu

S obzirom na karakteristike projekta, procjenjujemo da ne može doći do uticaja na komunalnu infrastrukturu.

Uticaji na zaštićena prirodna i kulturna dobra

U neposrednoj okolini predmetnog objekta, obrađivačima ovog dokumenta, nije poznato postojanje istorijskih spomenika, niti arheoloških nalazišta.

Takođe nije poznato postojanje ni kulturnih dobara.

Uticaji na karakteristike pejzaža

S obzirom da projekat obuhvata instalaciju opreme u okviru izvedenih objekata, te izvođenje upojnog rova, konstatujemo da realizacija projekta ne može izazvati bilo kakav uticaj na karakteristike pejzaža.

b) Korišćenja prirodnih resursa

Tokom izvođenja projekta se neće koristiti prirodni resursi, jer se radi o instalaciji opreme.

Objekat će biti priključen na gradsku vodovodnu, elektro i saobraćajnu mrežu, te će se u planiranim aktivnostima koristiti voda i električna energija.

Procjenjujemo da realizacija projekta neće značajnije uticati na potrošnju vode i el.energije, a svakako neće imati uticaj na protok saobraćaja.

Neće biti korišćenja drugih prirodnih resursa.

6. Mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja

Zaštita životne sredine podrazumijeva trajnu zaštitu vrijednih prirodnih i stvorenih vrijednosti u cilju održavanja i poboljšanja kvaliteta sredine, teritorije projekta i šireg okruženja.

U cilju zaštite životne sredine neophodno je pridržavati se važećih zakonskih propisa i normativa.

Sprečavanje, smanjenje i otklanjanje štetnih uticaja može se sagledati preko mjera zaštite predviđenih zakonima i drugim propisima, mjera zaštite predviđenih prilikom rekonstrukcije objekta, mjera zaštite u toku eksploatacije objekta i mjera zaštite u incidentu.

a) Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima

Tokom izvođenja projekta je neophodno pridržavati se važećih zakona u Crnoj Gori (navodimo osnovne zakone: Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 64/11 i 39/16), Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list CG“, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20), Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16, 73/19, 73/19), Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG“, br. 34/14, 44/18), Zakon o zaštiti vazduha („Sl. list CG“ br. 25/10, 40/11, 043/15), Zakon o vodama („Sl. list CG“, br. 27/07, 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 055/16, 02/17, 80/17, 84/18), Zakon o upravljanju komunalnim vodama („Sl. list CG“, br. 2/17), Zakon o veterinarstvu („Sl. list Crne Gore“ br. 30/12, 48/15, 52/16), Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15), Zakonom o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 57/15).

Pomenuti zakonski akti, kao i podzakonski dokumenti specificiraju mjere kojih se treba pridržavati u smjeru zaštite ljudi i životne sredine.

b) Mjere koje se preduzimaju u slučaju udesa ili velikih nesreća

Incidentna situacija koja se može javiti, koja je istina malo vjerovatna, je nekontrolisano odlaganje ambalažnog materijala u kojem će se dopremiti planirana oprema, a što bi moglo izvršiti negativni vizuelni uticaj na prostor.

c) Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine

Predviđene mjere - vode

Tokom instalacije opreme nije predviđena upotreba vode.

Projektom je predviđena upotreba vode u funkcionisanju, za pranje opreme. Sve otpadne vode tokom koje nastaju tokom opisanih aktivnosti i vode iz sanitarnih čvorova se odvede u vodonepropusnu jamu koju prazni nadležno preduzeće.

Predviđene mjere - vazduh

Instalacija opreme i funkcionisanje projekta ne mogu uticati na kvalitet vazduha s obzirom da nema korišćenja ili sagorijevanja bilo kakve materije, koja bi doprinijela pojavi neprijatnih mirisa ili emisiji zagađivača.

Mjere zaštite zemljišta

Aktivnosti koje će se obavljati na lokaciji neće dovesti do oštećenja tla. Instalacija opreme će se izvršiti u postojećim objektima.

Sav ambalažni otpad u kojem će se dopremiti planirana oprema za realizaciju ovog projekta će se odložiti kao komunalni otpad (ambalaža nije onečišćena bilo kakvim materijama).

Tokom izvođenja i funkcionisanja projekta neće doći do stvaranja građevinskog ili opasnog otpada.

Iz rečenog je jasno da neće biti nikakvog nekontrolisanog odlaganja otpada na zemljište.

Tokom funkcionisanja projekta nema nastajanja opasnog otpada.

Predviđene mjere zaštite od buke

Usled instalacije opreme neće doći do povećanja buke.

Dakle, tokom funkcionisanja projekta nije potrebno sprovesti posebne mjere zaštite od buke. Sva oprema koja će se instalirati mora biti u skladu sa Pravilnikom o oznakama usaglašenosti za izvore buke koji se stavljaju u promet i upotrebu („Sl. list CG“, br. 13/14).

Predviđene mjere - lokalno stanovništvo

Mjere koje su saopštene u prethodnim poglavljima, a odnose se na zaštitu vazduha, voda, zemljišta i zaštitu od buke, su praktično mjere koje treba sprovesti i u cilju zaštite stanovništva.

Tokom funkcionisanja projekta ne očekuju se uticaji na lokalno stanovništvo, s obzirom na vrstu projekta, te nije potrebno sprovesti posebne mjere zaštite.

Predviđene mjere - ekosistemi i geološka sredina

S obzirom da se planira instalacija opreme i funkcionisanje projekta u izvedenim objektima, na predmetnoj mikrolokaciji neće doći do značajnijih uticaja na biodiverzitet koji egzistira na ovom prostoru. Projekat ne može izazvati uticaje na geološku sredinu.

Mjere odlaganja otpada

Nosilac projekta, u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda („Sl. list CG“ br. 45/15) ima obavezu da odvajaju nusproizvode po kategorijama. Sav otpad se zasebno po kategorijama sakuplja, a zatim predaje komunalnoj službi u skladu sa Ugovorom o predavanju otpada, propisima i uputstvima Uprave za bezbjednost hrane. Prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) ovaj otpad se svrstavaju klasu „02 02 02 - otpad od životinjskog tkiva“.

Ambalažni otpad u kojem se dopremaju sredstva za sanitaciju prostora i opreme se prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“, br. 59/13 i 83/16) svrstava u klasu „15 01 10* - ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama, (M)“ i on će se privremeno odlagati u vodonepropusan plastični kontejner i predavati ovlaštenom sakupljaču ove vrste otpada.

Sav komunalni otpad koji nastaje na prostora Nosioca projekta se odlaže u kontejnere, u skladu sa „Zakonom o upravljanju otpadom“ („Sl.list CG“, br. 64/11 i 39/16). Kontejneri se predaju nadležnom komunalnom preduzeću.

Prilikom izvođenja projekta - instalacije opreme i funkcionisanja projekta nema nastanka opasnog otpada.

Mjere zaštite na radu

Zakonom o zaštiti na radu propisana je obaveza izrade normativa i uputstava za zaštitu na radu pri izvođenju svih radova koji mogu imati rizik po život i zdravlje radnika. Ovih propisa je neophodno da se pridržava Nosilac projekta i Izvođač radova koji vrši instalaciju opreme.

d) Druge mjere koje mogu uticati na sprječavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu

Lokacija projekta je relativno povoljna sa aspekta protivpožarne zaštite s obzirom da je lokaciji moguće prići lokalnom saobraćajnicom.

7. Izvori podataka

- Aneks Tehnološkog projekta objekta za klanje papkara, rasijecanje mesa papkara i preradu mesa papkara, Selo Podgora, KP 257 i 258, KO Borje II, mart 2023.
- Popis stanovništva, 2011.g.
- <http://www.geoportal.co.me/>
- Informacija o stanju životne sredine za 2021.g., Agencija za zaštitu životne sredine, 2022.g.

Prilozi

**Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove**

Broj: 060-323/18-0213-1350/6

Podgorica, 21. oktobar 2018. godina

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove—Sektor za bezbjednost hrane rješavajući po zahtjevu subjekta u poslovanja hranom Kaljević d.o.o. sa sjedištem ul. Božidara Žugića bb. Žabljak za odobravanje objekta za obavljanje djelatnosti klanja i rasjecanja mesa papkara i proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina, na osnovu člana 8 stav 1 a u vezi člana 50 st. 9 i 10 Zakona o bezbjednosti hrane (»Sl list CG« br. 57/2015) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“ br.56/14,20/15,40/16 i 37/17) **donosi:**

R J E Š E N J E

- 1. Odobrava** se obavljanje djelatnosti klanja i rasjecanja mesa papkara i proizvodnja mljevenog mesa i mesnih prerađevina u objektu sa odstupanjima u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja, koji ima mali obim proizvodnje, prerade i obrade proizvoda, klanica Kaljević na lokaciji Podgora bb. Žabljak koji posluje u sastavu subjekta u poslovanju hranom Kaljević d.o.o. sa sjedištem ul. Božidara Žugića bb. Žabljak.
- 2. Kapacitet** u objektu iz tačke 1. ovog dispozitiva je:
 - klanje i rasjecanje mesa papkara 10 uslovnih grla nedjeljno, odnosno (10 goveda ili 20 junadi ili teladi, ili 100 ovaca ili 120 jagnjadi);
 - proizvodnja mljevenog mesa i mesnih prerađevina 1000 kg/nedjeljno.
- 3.** Objektu iz tačke 1. ovog rješenja dodijeljen je veterinarski kontrolni broj **234** i objekat je upisan u Centralni registar odobrenih objekata.
- 4.** Donošenjem ovog rješenja prestaje da važi rješenje broj: 060-323/18-0213-1350/4 od 02.07.2018 godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

Subjekat u poslovanju hranom Kaljević d.o.o. sa sjedištem ul. Božidara Žugića bb. Žabljak podnio je Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zahtjev broj 060-323/18-0213-1350 od 19.07.2018 godine Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za odobravanje objekta sa odstupanjima u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja, za obavljanje djelatnosti klanja i rasjecanja mesa papkara i proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina u objektu koji ima mali obim proizvodnje, prerade i obrade proizvoda klanica Kaljević na lokaciji Podgora bb. Žabljak.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove—Sektor za bezbjednost hrane je formirala komisiju za pregled objekta radi utvrđivanja ispunjenosti zahtjeva utvrđenih zakonom, rješenjem broj 060-323/18-0213-1350/2 od 20.07.2018. godine.

Komisija je izvršila neposredni pregled objekta dana od 23.07.2018. godine i zapisnikom broj 323/18-0213-1350/3 utvrdila da su ispunjeni propisani zahtjevi u pogledu infrastrukture, i

opreme za obavljanje djelatnosti klanja i rasjecanja mesa papkara i proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina u objektu koji ima mali obim proizvodnje, prerade i obrade proizvoda klanica Kaljević na lokaciji Podgora bb. Žabljak sa predlogom za izdavanje uslovnog odobrenja na tri mjeseca. Na osnovu predloga komisije, Uprava je izdala uslovno odobrenje za obavljanje djelatnosti, dodjela objektu veterinarski kontrolni broj i upisala objekat u Centralni registar.

U skladu sa članom 3 Uredbe o uslovima za odstupanje u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja objekata koji imaju mali obim proizvodnje, prerade i obrade hrane (»SI list CG« br. 21/2016), u objektu klanica Kaljević na lokaciji Podgora bb. Žabljak su odobrena sljedeća odstupanja:

- jedna garderoba za zaposlena lica u čistom i nečistom dijelu objekta;
- odgovarajući ormar koji se može zaključati za potrebe službenog veterinaru umjesto posebne prostorije za službenog veterinaru;
- nema posebnu prostoriju za prihvata i privremeni smještaj životinja za klanje zato što se klanje životinja obavlja odmah po dopremanju u objekat;
- nema posebnu prostoriju za bolesne i na bolest sumnjive životinje
- nema posebnu prostoriju za pražnjenje i čišćenje želudaca i crijeva, već se pražnjenje i čišćenje želudaca i crijeva obavlja u prostoru za klanje životinja nakon obavljenog klanja;
- u prostoriji odnosno komori za hlađenje skladištite se zadržani i zdravstveno ispravni trupovi mesa.

Nakon isteka roka od tri mjeseca, komisija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove izvršila je ponovni neposredni pregled objekta, klanice Kaljević na lokaciji Podgora bb. Žabljak, dana 18.10.2018. godine u vrijeme obavljanja odobrene djelatnosti, radi utvrđivanja i provjere ispunjenosti i drugih zahtjeva utvrđenih zakonom za obavljanje odobrenih djelatnosti. Komisija je utvrdila i zapisnički konstatovala da su u objektu implementirani postupci zasnovani na HACCP principima i da su ispunjeni zahtjevi utvrđeni zakonom za obavljanje djelatnosti djelatnosti klanja i rasjecanja mesa papkara i proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina, sa predlogom za izdavanje odobrenja za obavljanje navedene djelatnosti. Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja a u skladu sa članom 50 stav 10 Zakona o bezbjednosti hrane (»SI list CG« br. 57/15), Uredbom o higijeni hrane (»SI list CG« br. 13/16), Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porekla ("SI. list CG", br. 32/16, 80/16, 57/17 i 49/18), Uredbom o uslovima za odstupanje u pogledu izgradnje, uređenja i opremanja objekata koji imaju mali obim proizvodnje, prerade i obrade hrane (»SI list CG« br. 21/2016), Pravilnikom o načinu upisa i vođenju centralnog registra registrovanih odnosno odobrenih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane (SI.list CG broj 39/17), riješeno je kao u dispozitivu rješenja.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Saglasan/a:

Biljana Blečić, pom.direktora

NAČELNICA
Ljiljana Milovanović

Dostaviti:

- Kaljević d.o.o. ul. Božidara Žugića bb. Žabljak
- Nadležnom inspektoru Pljevlja
- Službi
- A/a

Ja dolje potpisani Kaljević Nebojša iz Žabljaka , l.k. br.008449647 – FL Žabljak
I jmb.2507965293013, ID broj gazdinstva 10014453, dajem sledeću:

I Z J A V U

Da sam vlasnik stambeno poslovnog objekta, **KLANICE**, koja se nalazi u selo Podgora upisanu u list nepokretnosti br.329 KO Borje II na parcelama br.257 I br. 258 , I sti ustupam na korišćenje preduzeću"KALJEVIĆ" d.o.o iz Žabljaka, koga zastupa izvršni Direktor Uroš Kaljević.

Navededno preduzeće objekat može neograničeno koristiti, kako za sopstvene potrebe, tako I za potrebe uslužnog klanja za svoje kooperante.

Izjava je potrebna imenovanom subjektu radi konkurisanja za sredstva od MPRR, kako bih poboljšao i što uslovnije pribavio opremu za objekat klanice.

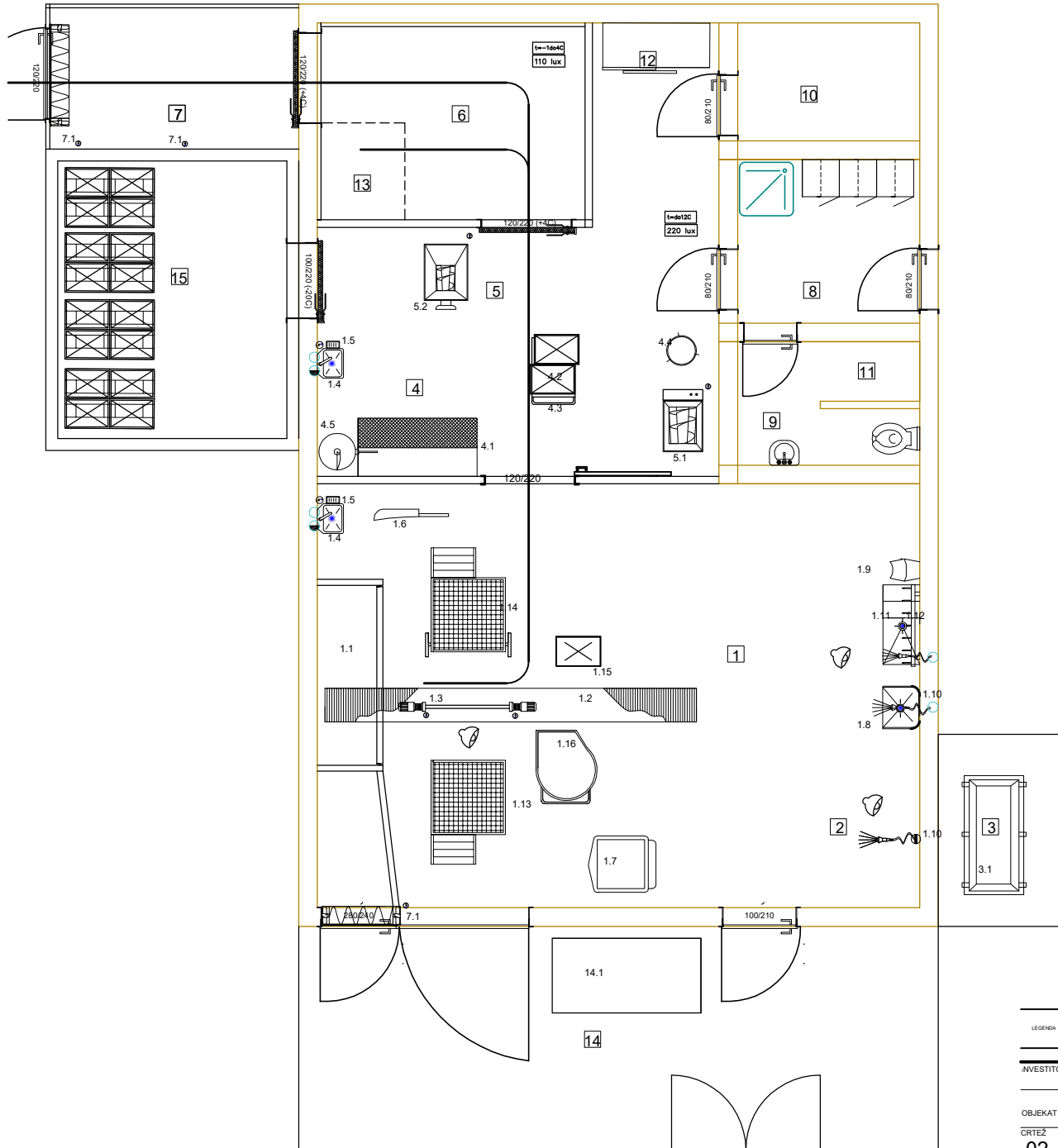
U Žabljaku, dana , 24.02.2020. godine.

IZJAVU DAO

Kaljević

Nebojša Kaljević

OBJEKAT ZA KLANJE PA
Osnova prizemlja

1	Prostorija za klanje
2	Pranje opreme
3	Konfiskati
4	Rasecanje mesa
5	Izrada proizvoda
6	Hlađenje mesa i prozvc
7	Ekspedicija mesa i prol
8	Garderoba
9	WC
10	Začini i aditivi i čista an
11	Dezinficijensi
12	Prostor za inspekciju
13	Sumnjivo meso
14	Prijemna rampa
15	Hladnjača -20C

LEGENDA

○	Hladnjača	□	P
●	Tople voda 40 C	□	F
●	Topla voda 60 C	□	C
●	Stoja	□	V
○	Vodost	□	S

INVESTITOR: KALJEVIĆ d.o.o. Žabljak

OBJEKAT: OBJEKAT ZA KLANJE PAKKAR/ RASECANJE MESA PAKKARA I PRERADU MESA PAKKARA

CRTEŽ: TLOCRT PRIZEMLJA

02 IDEJNI TEHNOLOŠKI PROJEKAT

PROJEKTANT: Prof. dr Dušan Živković

